

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Poznań, dnia 8 listopada 2016 r.

Sąd Okręgowy w Poznaniu XVIII Wydział Cywilny w następującym składzie:

Przewodniczący: SSR del. do SO Agnieszka Śliwa

Protokolant: st. sekr. sąd. Maria Kaczmarek

po rozpoznaniu w dniu 11 października 2016 r. w Poznaniu

na rozprawie

I. sprawy z powództwa (...) Spółki z ograniczoną odpowiedzialnością z siedzibą w G.

przeciwko M. L. (1)

o uznanie czynności prawnej za bezskuteczną

II. sprawy z powództwa (...) Spółki z ograniczoną odpowiedzialnością z siedzibą w G.

przeciwko K. K.

o uznanie czynności prawnej za bezskuteczną

III. sprawy z powództwa (...) Spółki z ograniczoną odpowiedzialnością z siedzibą w G.

przeciwko T. L.

o uznanie czynności prawnej za bezskuteczną i o zapłatę

I. W sprawie z powództwa (...) Spółki z ograniczoną odpowiedzialnością z siedzibą w G. przeciwko M. L. (1) o uznanie czynności prawnej za bezskuteczną:

1) uznaje za bezskuteczną w stosunku do powoda, w celu zaspokojenia wierzytelności powoda wobec E. L. i G. L. stwierdzonej prawomocnym nakazem zapłaty wydanym w postępowaniu nakazowym przez Sąd Okręgowy w Poznaniu w dniu 17 lutego 2014 r. w sprawie o sygnaturze akt I Nc 50/14, umowę darowizny prawa użytkowania wieczystego zabudowanej nieruchomości położonej w P. przy ul. (...), dla której Sąd Rejonowy Poznań – Stare Miasto w Poznaniu prowadzi księgę wieczystą nr (...), wraz ze znajdującym się na tej nieruchomości budynkiem mieszkalnym stanowiącym odrębny od gruntu przedmiot własności zawartą w dniu 25 kwietnia 2012 r. pomiędzy E. L. i G. L. a pozwanym M. L. (1),

2) kosztami procesu obciąża pozwanego w całości, określając wysokość wynagrodzenia pełnomocników na jednokrotność stawki minimalnej i pozostawiając szczegółowe wyliczenie tych kosztów referendarzowi sądowemu.

I. W sprawie z powództwa (...) Spółki z ograniczoną odpowiedzialnością z siedzibą w G. przeciwko K. K. o uznanie czynności prawnej za bezskuteczną:

1) uznaje za bezskuteczną w stosunku do powoda, w celu zaspokojenia wierzytelności powoda wobec E. L. i G. L. stwierdzonej prawomocnym nakazem zapłaty wydanym w postępowaniu nakazowym przez Sąd Okręgowy w Poznaniu w dniu 17 lutego 2014 r. w sprawie o sygnaturze akt I Nc 50/14:

a) umowę darowizny nieruchomości położonej w B. przy ul. (...), dla której Sąd Rejonowy Poznań – Stare Miasto w Poznaniu prowadzi księgę wieczystą nr (...), zawartą w dniu 7 maja 2012 r. pomiędzy E. L. i G. L. a pozwaną K. K.,

b) umowę zbycia (...) udziałów w Przedsiębiorstwie Usługowo-Produkcyjnym (...) Spółce z ograniczoną odpowiedzialnością z siedzibą w P. , wpisanej do rejestru przedsiębiorców Krajowego Rejestru Sądowego pod numerem (...) zawartą w dniu 19 lipca 2012 r. pomiędzy E. L. a pozwaną K. K.,

c) umowę zbycia 123 udziałów w Przedsiębiorstwie Usługowo-Produkcyjnym (...) Spółce z ograniczoną odpowiedzialnością z siedzibą w P. , wpisanej do rejestru przedsiębiorców Krajowego Rejestru Sądowego pod numerem (...) zawartą w dniu 19 lipca 2012 r. pomiędzy G. L. a pozwaną K. K.,

1) kosztami procesu obciąża pozwaną w całości określając wysokość wynagrodzenia pełnomocników na jednokrotność stawki minimalnej i pozostawiając szczegółowe wyliczenie tych kosztów referendarzowi sądowemu.

I. W sprawie z powództwa (...) Spółki z ograniczoną odpowiedzialnością z siedzibą w G. przeciwko T. L. o uznanie czynności prawnej za bezskuteczną i o zapłatę

1) uznaje za bezskuteczną w stosunku do powoda, w celu zaspokojenia wierzytelności powoda wobec E. L. i G. L. stwierdzonej prawomocnym nakazem zapłaty wydanym w postępowaniu nakazowym przez Sąd Okręgowy w Poznaniu w dniu 17 lutego 2014 r. w sprawie o sygnaturze akt I Nc 50/14:

a) umowę darowizny spółdzielczego własnościowego prawa do lokalu mieszkalnego położonego w P. na Osiedlu (...) zawartą w dniu 17 maja 2012 r. pomiędzy E. L. a pozwanym T. L.,

b) umowę darowizny nieruchomości położonej w P., gmina O., dla której Sąd Rejonowy w Obornikach prowadzi księgę wieczystą nr (...) zawartą w dniu 17 maja 2012 r. pomiędzy E. L. i G. L. a pozwanym T. L.,

1) zasądza od pozwanego na rzecz powoda kwotę 260.000 zł (dwieście sześćdziesiąt tysięcy złotych) z ustawowymi odsetkami za opóźnienie od dnia uprawomocnienia się niniejszego wyroku do dnia zapłaty,

2) w pozostałym zakresie powództwo oddala,

3) kosztami procesu obciąża pozwanego w całości, określając wysokość wynagrodzenia pełnomocników na jednokrotność stawki minimalnej i pozostawiając szczegółowe wyliczenie tych kosztów referendarzowi sądowemu.

SSR del. do SO Agnieszka Śliwa

UZASADNIENIE

Powód (...) Spółka z ograniczoną odpowiedzialnością z siedzibą w G. wniósł pozew przeciwko pozwanemu M. L. (1) o uznanie za bezskuteczną w stosunku do powoda umowy darowizny prawa użytkowania wieczystego zabudowanej nieruchomości położonej w P. przy ul. (...), dla której Sąd Rejonowy Poznań – Stare Miasto w P. prowadzi księgę wieczystą nr (...), wraz ze znajdującym się na tej nieruchomości budynkiem mieszkalnym stanowiącym odrębny od gruntu przedmiot własności zawartej w dniu 25 kwietnia 2012 r. pomiędzy E. L. i G. L. a pozwanym M. L. (1). Powód wniósł też o zasądzenie od pozwanego na jego rzecz kosztów procesu, w tym kosztów zastępstwa procesowego wg norm przepisanych, w tym 15.000 zł opłaty sądowej od pozwu, 14.400 zł kosztów zastępstwa procesowego, 17 zł opłaty skarbowej od pełnomocnictwa.

Powód (...) Spółka z ograniczoną odpowiedzialnością z siedzibą w G. wniósł pozew przeciwko pozwanemu T. L. o uznanie za bezskuteczną w stosunku do powoda umowy darowizny spółdzielczego własnościowego prawa do lokalu mieszkalnego położonego w P. na Osiedlu (...) zawartej w dniu 17 maja 2012 r. pomiędzy E. L. i G. L. a pozwanym T. L., a także umowy darowizny nieruchomości położonej w P., gmina O., dla której Sąd Rejonowy w Obornikach prowadzi księgę wieczystą nr (...) zawartej w dniu 17 maja 2012 r. pomiędzy E. L. i G. L. a pozwanym T. L.. Powód

wniósł też o zasądzenie od pozwanego na jego rzecz kosztów procesu, w tym kosztów zastępstwa procesowego wg norm przepisanych, w tym 12.000 zł opłaty sądowej od pozwu, 14.400 zł kosztów zastępstwa procesowego, 17 zł opłaty skarbowej od pełnomocnictwa.

Powód (...) Spółka z ograniczoną odpowiedzialnością z siedzibą w G. wniósł pozew przeciwko pozwanej K. K. o uznanie za bezskuteczną w stosunku do powoda umowy darowizny nieruchomości położonej w B. przy ul. (...), dla której Sąd Rejonowy Poznań – Stare Miasto w Poznaniu prowadzi księgę wieczystą nr (...), zawartej w dniu 7 maja 2012 r. pomiędzy E. L. i G. L. a pozwaną K. K., umowy zbycia (...) udziałów w Przedsiębiorstwie Usługowo-Produkcyjnym (...) Spółce z ograniczoną odpowiedzialnością z siedzibą w P., wpisanej do rejestru przedsiębiorców Krajowego Rejestru Sądowego pod numerem (...) zawartej w dniu 19 lipca 2012 r. pomiędzy E. L. a pozwaną K. K., umowy zbycia 123 udziałów w Przedsiębiorstwie Usługowo-Produkcyjnym (...) Spółce z ograniczoną odpowiedzialnością z siedzibą w P., wpisanej do rejestru przedsiębiorców Krajowego Rejestru Sądowego pod numerem (...) zawartej w dniu 19 lipca 2012 r. pomiędzy G. L. a pozwaną K. K.. Powód wniósł też o zasądzenie od pozwanej na jego rzecz kosztów procesu, w tym kosztów zastępstwa procesowego wg norm przepisanych, w tym 5.600 zł opłaty sądowej od pozwu, 7.200 zł kosztów zastępstwa procesowego, 17 zł opłaty skarbowej od pełnomocnictwa.

W uzasadnieniu powyższych pozwów powód wskazał, że w dniu 6 lutego 2012 r. zawarł pozasądową ugodę z Przedsiębiorstwem Usługowo-Produkcyjnym (...) Spółką z o.o., mocą której ta ostatnia zobowiązała się do zapłaty na rzecz powoda zadłużenia w kwocie 1.556.516,41 zł w 18 ratach. Spółka (...) dokonała zapłaty jedynie czterech pierwszych rat. Prowadzone przeciwko Spółce postępowanie egzekucyjne nie doprowadziło do zaspokojenia wierzytelności, gdyż okazało się, że przeciwko niej prowadzonych jest ponad 70 postępowań egzekucyjnych, a nadto Spółka podjęła działania mające na celu obstrukcję postępowania egzekucyjnego. Powód wskazał, że dłużnicy E. L. i G. L. poręczyli w treści ugody za zobowiązania Spółki (...) poprzez umieszczenie stosownej klauzuli na wekslu in blanco do kwoty 2.500.000 zł, dokonali też poręczenia w treści ugody. Wierzytelność, której ochrony domaga się powód wynika z wydanego w dniu 17 lutego 2014 r. przez Sąd Okręgowy w Poznaniu w sprawie I Nc 50/14 nakazu zapłaty w postępowaniu nakazowym na kwotę 800.000 zł. W toku wszczętego na podstawie tego nakazu zapłaty postępowania zabezpieczającego komornik sądowy ustalił, że dłużnicy E. i G. L. nie posiadają żadnego majątku, gdyż po podpisaniu ugody z dnia 6 lutego 2012 r. i złożeniu poręczenia na wekslu in blanco oboje wyzbyli się wszystkich posiadanych aktywów na troje swoich dzieci – pozwanych. W wyniku tych rozporządzeń, dokonanych krótko po zawarciu ugody i poręczeniu, doszło do pokrzywdzenia wierzyciela, gdyż uniemożliwiły one wyegzekwowanie wierzytelności dochodzonej na podstawie tytułu wykonawczego. Również pozwani będąc dziećmi dłużników, aktywnie uczestniczącymi w życiu zawodowym rodziców i gospodarczym Spółki (...) doskonale wiedzieli o powyższej sytuacji.

Na podstawie art. 219 k.p.c. wyżej wymienione sprawy zostały połączone do wspólnego rozpoznania i rozstrzygnięcia.

Pozwany T. L. w odpowiedzi na pozew wniósł o oddalenie powództwa i o zasądzenie od powoda na jego rzecz kosztów postępowania, w tym kosztów zastępstwa procesowego wg norm przepisanych. W uzasadnieniu swojego stanowiska pozwany wskazał, że nie jest legitymowanym biernie w zakresie dotyczącym umowy darowizny nieruchomości położonej w P., gdyż nie jest właścicielem tej nieruchomości, a zbył ją na długo przed doręczeniem odpisu pozwu. Zdaniem pozwanego brak jest związku przyczynowego pomiędzy dokonaniem zaskarżonych czynności a pokrzywdzeniem wierzyciela, gdyż powód nie wykazał, aby w sytuacji braku dokonania umów darowizn z dnia 17 maja 2012 r. istniała realna możliwość zaspokojenia roszczeń powoda. W chwili dokonywania darowizn sytuacja dłużników nie uzasadniała twierdzenia, że byliby w stanie spełnić jakiegokolwiek roszczenia pieniężne. Przedsiębiorstwo Usługowo-Produkcyjne (...) Sp. z o.o. zalega wobec ZUS na kwotę około 4.000.000 zł i posiada znaczące zadłużenia wobec Urzędu Skarbowego. Tymczasem członek zarządu spółki odpowiada za zaległości podatkowe solidarnie ze spółką, w tym ze składników z majątku wspólnego. Tym samym majątek dłużników, gdyby nie dokonali zaskarżonych umów darowizn, przeznaczony byłby na spłatę zobowiązań publicznoprawnych. Nadto w dniu podpisania ugody z 6 lutego 2012 r. dłużnicy byli przekonani, że trudności Spółki zostaną przezwyciężone, Spółka posiadała znaczny majątek ruchomy i nieruchomy, dlatego nie zdając sobie sprawy z konsekwencji poręczyli za zobowiązania spółki. Momentem powstania wierzytelności powoda był zaś dzień wypełnienia weksla in blanco, tj. 8 grudnia 2013 r. na długo po zawarciu ugody. W chwili dokonania zaskarżonej czynności wierzytelność nie istniała, dłużnicy nie działali w

zamiarze pokrzywdzenia powódki. Pozwany podniósł, że otrzymanie przez niego nieruchomości w P. i spółdzielczego prawa do lokalu na os. (...) w P. było uzgodnione zanim jeszcze Spółka (...) zaczęła działalność z powódką. Pozwany wskazał też, że nie miał świadomości pokrzywdzenia wierzyciela, gdyż nie zajmował się w Spółce księgowością, a zaopatrzeniem i nie znał w sposób precyzyjny sytuacji finansowej i majątkowej Spółki, nie wiedział o ugodzie z dnia 6 lutego 2012 r. Nadto zdaniem pozwanego istotnym jest, że Spółka (...) posiada majątek, z którego istnieje możliwość zaspokojenia, toczy się wobec niej postępowanie egzekucyjne – licytacja ruchomości i nieruchomości.

Pozwani M. L. (1) i K. K. w odpowiedzi na pozew wnieśli o oddalenie powództwa i zasądzenie od powódki na ich rzecz kosztów procesu, w tym kosztów zastępstwa procesowego wg norm przepisanych.

W uzasadnieniu swojego stanowiska pozwani wskazali, że nie istnieje zobowiązanie wekslowe Spółki, za które E. i G. L. mieliby poręczyć, gdyż E. L. podpisał się przy nazwie „P.U.P. (...) Sp. z o.o.” którą Przedsiębiorstwo Usługowo-Produkcyjne (...) Sp. z o.o. nie posługiwała się, a zatem weksel wystawił E. L., tym bardziej że użyte słowo to „zapłać”, a między E. L. i powodem nie było porozumienia wekslowego. Pozwani podnieśli nadto, że E. i G. L. nie poręczyli za zobowiązania wynikające z ugody z dnia 6 lutego 2012 r., a co najwyżej za zobowiązanie wekslowe, które mogło w przyszłości wynikać z weksla in blanco. W dniu 6 lutego 2012 r. nie istniała zatem wierzytelność powoda wobec E. i G. L.. Do powstania tej wierzytelności doszło w dacie wystawienia weksla, tj. 8 grudnia 2013 r., a powód nie wykazał przesłanek z art. 530 k.c., a więc, że dokonując zaskarżonych czynności działali w zamiarze pokrzywdzenia wierzyciela. Wówczas sytuacja majątkowo-ekonomiczna Spółki (...) stwarzała realną możliwość spłaty zobowiązania wynikającego z ugody z dnia 6 lutego 2012 r., tym bardziej że była właścicielem nieruchomości zabudowanej zakładem produkcyjnym, obciążonej na rzecz powoda hipoteką umowną i rzeczy ruchomych stanowiących jego wyposażenie. Nadto zawarcie zaskarżonych umów miało miejsce jeszcze w czasie, gdy Spółka regulowała zobowiązania wynikające z ugody z dnia 6 lutego 2012 r. Spółka popadła w trudności na skutek ogłoszenia w czerwcu 2012 r. przez kontrahenta N.(...)upadłości. Pozwani dodali, że celem dokonania zaskarżonych darowizn było sprawiedliwe rozdzielanie majątku pomiędzy dzieci, tak aby uniknąć jakichkolwiek sporów na wypadek spadkobrania. Co do umów zbycia udziałów pozwani wskazali, że nie prezentują one praktycznie żadnej wartości, gdyż zadłużenie Spółki wyraźnie przewyższa jej majątek. Nadto zostały one zbyte w dniu 18 września 2014 r. spółce (...) Sp. z o.o., a więc K. K. nie posiada w tym zakresie legitymacji biernej.

Pismem z dnia 19 stycznia 2015 r. powód rozszerzył pozew wobec pozwanego T. L. domagając się nadto zasądzenia od tego pozwanego na rzecz powoda kwoty 260.000 zł z ustawowymi odsetkami od dnia doręczenia pozwanemu odpisu pisma rozszerzającego pozew do dnia zapłaty i zasądzenia od pozwanego T. L. kosztów procesu, w tym kosztów zastępstwa procesowego wg norm przepisanych.

Uzasadniając powyższe żądanie powód wskazał, że pozwany po wniesieniu pozwu, a przed jego doręczeniem zbył nieruchomość położoną w P., którą otrzymał od dłużników w drodze zaskarżonej czynności darowizny. Nabywcy działali w dobrej wierze, a zatem nie jest możliwe zastosowanie art. 531§2 k.c. Tym samym na skutek zbycia tej nieruchomości przez T. L. jest on bezpodstawnie wzbogacony kosztem powoda.

Pozwany T. L. ustosunkowując się do powyższego żądania wniósł o oddalenie powództwa także w rozszerzonej części i o zasądzenie od powoda na jego rzecz kosztów postępowania, w tym kosztów zastępstwa procesowego wg norm przepisanych i opłaty skarbowej od pełnomocnictwa. Pozwany podtrzymał dotychczasowe stanowisko co do braku przesłanek tzw. skargi pauliańskiej. Nadto zarzucił naruszenie przez powoda art. 5 k.c., gdyż prezes zarządu powodowej Spółki zdaniem pozwanego znacząco przyczynił się do sytuacji finansowej zarówno Spółki (...), jak i E. L.. Współpraca z N..de została bowiem nawiązana za pośrednictwem i z inicjatywy prezesa zarządu powoda N. H., który pod pozorem dużych zysków namówił E. L. do współpracy z N.. Ta współpraca stała się z kolei źródłem problemów (...) Spółki (...) oraz E. i G. L.. Pozwany podniósł, że roszczenie o zapłatę jest bezpodstawnie i przedwczesne, gdyż najpierw powód powinien uzyskać pozytywne rozpoznanie skargi pauliańskiej.

Sąd Okręgowy ustalił następujący stan faktyczny:

Przedsiębiorstwo Handlowo – Produkcyjne (...) Sp. z o.o. powstało w dniu 11 grudnia 2002 r. Od początku jego powstania członkiem jednoosobowego zarządu uprawnionym do jednoosobowej reprezentacji Spółki był E. L., a jego żona G. L. prokurentem samoistnym. G. L. przestała być prokurentem Spółki od dnia 8 lutego 2006 r., kiedy to prokurentem samoistnym została K. K..

Dowód: odpis pełny z KRS – k. 385-387, zeznania świadka E. L. – k. 762-766, zeznania świadka G. L. – k. 766-768, zeznania pozwanej K. K. – k. 805-807

Po zaprzestaniu funkcji prokurenta G. L. pracowała w Spółce na stanowisku referenta ds. biurowości.

T. L. pracował w Spółce od początku jej działalności. Zajmował się zaopatrzeniem, dostawami, zakupami surowców. Było tak do 2014 r.

M. L. (1) pracował w Spółce do 2009 r. Był odpowiedzialny za dział produkcji krzeseł. Następnie założył własną działalność gospodarczą, w której ramach współpracował ze Spółką (...), dostarczając Spółce drewno. Współpraca zakończyła się po tym, jak Spółka nie zapłaciła M. L. (1) należności z kilku faktur w 2012 r.

Dowód: zeznania świadka E. L. – k. 762-766, zeznania świadka G. L. – k. 766-768, zeznania pozwanej K. K. – k. 805-807, zeznania pozwanego M. L. (1) – k. 807-809, zeznania pozwanego T. L. – k. 809-811, dokumentacja księgowa

Przedsiębiorstwa Usługowo-Produkcyjnego (...) Sp. z o.o. posługiwało się skrótem nazwy „P.U.P. (...) Sp. z o.o.”, w tym pieczętką o treści „P.U.P. (...) Sp. z o.o. E. P.”.

Dowód: pismo – k. 415-416, pełnomocnictwa – k. 417-418, umowa – k. 486

E. L. działając w imieniu Spółki (...) nawiązał z N. H. działającym w imieniu (...) Sp. z o.o. współpracę w zakresie produkcji i dostawy mebli na rynek niemiecki. N. H. znalazł nabywcę z Niemiec - N..(...)we F..

Bezsporne, nadto dowód: zeznania za powoda N. H. – k. 804-805

Przedsiębiorstwo Handlowo – Produkcyjne (...) Sp. z o.o. reprezentowane przez E. L. i D. H. oraz N..(...)we F. zawarły umowę na dostawę towarów. Umowa została podpisana przez E. L. w dniu 30 grudnia 2010 r., przez D. H. w dniu 5 stycznia 2011 r. i przez przedstawiciela N..de w dniu 14 stycznia 2011 r.

Dowód: umowa – k. 472-489

W związku ze wzajemnymi rozliczeniami między Przedsiębiorstwem Handlowo – Produkcyjnym (...) Sp. z o.o. a powodem, Spółka (...) w 2011 r. przelała na rzecz powoda 31.904,79 Euro.

Dowód: potwierdzenia przelewów – k. 532-538

W dniu 6 lutego 2012 r. między Przedsiębiorstwem Handlowo – Produkcyjnym (...) Sp. z o.o. reprezentowanym przez E. L. a powodem (...) Sp. z o.o. reprezentowanym przez N. H. doszło do zawarcia w formie aktu notarialnego umowy, mocą której celem zaspokojenia wszelkich roszczeń powodowej Spółki wynikających z niezapłaconych dotychczas faktur wraz z należnościami odsetkowymi oraz w celu zaspokojenia roszczeń wynikających lub mogących wyniknąć dla tej Spółki w związku z wszczętymi już postępowaniami sądowymi i zabezpieczającymi, czyniąc sobie wzajemne ustępstwa, Spółka (...) zobowiązała się zapłacić na rzecz (...) Sp. z o.o. kwotę 1.566.739,50 zł w następujący sposób: kwotę 10.223,09 zł w terminie 3 dni od zwolnienia konta dłużnika przez komornika, a pozostałą część w miesięcznych ratach – łącznie 18 – w kwotach określonych w ugodzie płatnych na koniec każdego kolejnego miesiąca począwszy od 29 lutego 2012 r. Strony umowy postanowiły, że w przypadku opóźnienia z zapłatą którejkolwiek z rat, kwota odpowiadająca wartości wszystkich jeszcze pozostałych do zapłaty rat staje się natychmiast wymagalna i kwotę tę dłużnik zobowiązany jest zapłacić bez odrębnego wezwania wraz z odsetkami ustawowymi liczonymi od dnia podpisania umowy do dnia faktycznej zapłaty całości pozostałego długu. Jako zabezpieczenie spłaty długu dłużnik

zobowiązał się m.in. wystawić weksel in blanco poręczony przez E. L. i G. L.. W §8 ugody postanowiono, że dla zabezpieczenia spłaty długu, o którym mowa w ugodzie, kosztów postępowania procesowego i egzekucyjnego, jak też innych roszczeń wynikających lub mogących wyniknąć z ugody dłużnik Spółka (...) złożyła do dyspozycji powodowej Spółki weksel in blanco z własnego wystawienia, bez prawa indosu, który powodowa spółka miała prawo wypełnić do kwoty 2.500.000 zł m.in. w przypadku opóźnienia z zapłatą którejkolwiek z rat, o których mowa w ugodzie, w tym w sytuacji, gdy należność zgodnie z ugodą stałaby się natychmiast wymagalna. Powodowa Spółka miała prawo opatrzyć weksel datą płatności wg swojego uznania, z tym że była zobowiązana powiadomić dłużnika o wypełnieniu weksla listem poleconym do dłużnika na co najmniej 7 dni przed terminem płatności weksla. Jako miejsce płatności weksla miało zostać wpisane miejsce siedziby powodowej Spółki w dniu płatności weksla, a w miejsce osoby, na rzecz której zapłata miała nastąpić miała być wpisana powodowa Spółka. Postanowiono, że weksel zabezpiecza także wszelkie, inne niż wcześniej wymienione należności, które przypadną lub mogą przypaść powodowej Spółce na podstawie ugody, tj. także kary umowne. W treści ugody G. L. udzieliła zgody mężowi E. L. na zawarcie ugody, w tym na zaciągnięcie zobowiązań wekslowych. Jednocześnie G. L. oświadczyła, że poręcza ww. zobowiązanie wekslowe. Również E. L. oświadczył, że poręcza ww. zobowiązanie wekslowe.

Dowód: ugoda z dnia 6 lutego 2012 r. z załącznikami – k. 16-49 , zeznania świadka E. L. – k. 762-766 , zeznania świadka G. L. – k. 766-768 , zeznania pozwanej K. K. – k. 805-807 , zeznania za powoda N. H. – k. 804-805

W dniu podpisania ugody E. L. działając w imieniu Przedsiębiorstwa Handlowo – Produkcyjnego (...) Sp. z o.o. wystawił weksel in blanco podpisując się pod treścią weksla na przedniej jego stronie pod pieczęcią o treści „P.U.P. (...) Sp. z o.o. E. P.”. Na przedniej stronie weksla, na tzw. przedłużku podpisy po słowie „poręczam” złożyli nadto E. L. i G. L..

Dowód: dokumenty w aktach I Nc 50/14 – k. 47, 62, częściowo zeznania świadka E. L. – k. 762-766, zeznania świadka G. L. – k. 766-768

Przy podpisaniu ugody i weksla była obecna pozwana K. K..

Dowód: zeznania świadka G. L. – k. 766-768 , zeznania pozwanej K. K. – k. 805-807

Spółka (...) dokonała płatności jedynie czterech pierwszych rat wynikających z ugody z dnia 6 lutego 2012 r., tj. za miesiące od lutego do maja 2012 r.

Bezsporne

Umową darowizny zawartą w dniu 25 kwietnia 2012 r. E. L. i G. L. darowali na rzecz syna M. L. (1) prawo użytkowania wieczystego zabudowanej nieruchomości położonej w P. przy ul. (...), dla której Sąd Rejonowy Poznań – Stare Miasto w Poznaniu prowadzi księgę wieczystą nr (...), wraz ze znajdującym się na tej nieruchomości budynkiem mieszkalnym stanowiącym odrębny od gruntu przedmiot własności. Wartość przedmiotu darowizny strony umowy określiły na 300.000 zł

Dowód: informacja z Urzędu Skarbowego – k. 65-68, odpis z Kw – k. 81-83, umowa z dnia 25 kwietnia 2012 r. – k. 626-628

Umową darowizny zawartą w dniu 7 maja 2012 r. E. L. i G. L. darowali swojej córce K. K. prawo własności nieruchomości położonej w B. przy ul. (...), dla której Sąd Rejonowy Poznań – Stare Miasto w Poznaniu prowadzi księgę wieczystą nr (...). Wartość przedmiotu darowizny strony umowy określiły na 100.000 zł.

Dowód: informacja z Urzędu Skarbowego – k. 65-68, odpis z Kw – k. 90, 93-94, umowa z dnia 7 maja 2012 r. – k. 657-660

Umową darowizny zawartą w dniu 17 maja 2012 r. E. L. darował na rzecz syna T. L. spółdzielcze własnościowe prawo do lokalu mieszkalnego położonego w P. na Osiedlu (...). Wartość przedmiotu darowizny strony umowy określiły na

140.000 zł. Nadto umową darowizny zawartą w dniu 17 maja 2012 r. E. L. i G. L. darowali synowi T. L. prawo własności nieruchomości położonej w P., gmina O., dla której Sąd Rejonowy w Obornikach prowadzi księgę wieczystą nr (...). Wartość przedmiotu darowizny strony umowy określiły na 100.000 zł.

Dowód: informacja z Urzędu Skarbowego – k. 65-68, umowy z dnia 17 maja 2012 r. – k. 607-608, 611-613

Pismem z dnia 18 czerwca 2012 r. Spółka (...) wezwała N..de GmbH do zapłaty kwoty 34.416,50 Euro, tytułem należności z listopada i grudnia 2011 r. oraz lutego i marca 2012 r. Z uwagi na złożony wniosek o ogłoszenie upadłości nie uzyskała powyższej kwoty, również od firmy ubezpieczeniowej.

Dowód: wezwanie – k. 531, pismo – k. 528-529, zgłoszenie wierzytelności – k. 530

W dniu 19 lipca 2012 r. E. L. zbył na rzecz córki K. K. (...) udziałów w Przedsiębiorstwie Usługowo-Produkcyjnym (...) Spółce z ograniczoną odpowiedzialnością z siedzibą w P., wpisanej do rejestru przedsiębiorców Krajowego Rejestru Sądowego pod numerem (...) za kwotę 58.300 zł. Nadto tego samego dnia G. L. zbyła na rzecz córki K. K. 123 udziały w Przedsiębiorstwie Usługowo-Produkcyjnym (...) Spółce z ograniczoną odpowiedzialnością z siedzibą w P., wpisanej do rejestru przedsiębiorców Krajowego Rejestru Sądowego pod numerem (...) za kwotę 6.150 zł.

Dowód: odpis z KRS – k. 87-89, umowy zbycia udziałów – k. 662-670,

Postanowieniem z dnia 24 września 2012 r. Sąd Rejonowy Poznań – Stare Miasto w P. nadał klauzulę wykonalności na powyższy akt notarialny z dnia 6 lutego 2012 r. Powód pismem z dnia 2 października 2012 r. złożył do Komornika Sądowego W. S. wniosek o wszczęcie egzekucji wobec Przedsiębiorstwa Usługowo-Produkcyjnego (...) Sp. z o.o. co do kwoty 1.211.900,51 zł należności głównej wraz z odsetkami ustawowymi od tej kwoty od dnia 6 lutego 2012 r. do dnia zapłaty.

Dowód: wniosek – k. 50-53

W dniu 1 października 2012 r. Sąd Rejonowy Frankfurt nad Menem ogłosił upadłość N.(...)z uwagi na niewypłacalność i nadmierne zadłużenie.

Dowód: postanowienie – k. 527

Pismem z dnia 13 listopada 2013 r. K. K. złożyła rezygnację z funkcji prokurenta Przedsiębiorstwa Usługowo-Produkcyjnego (...) Sp. z o.o.

Dowód: oświadczenie – k. 53

Pismem z dnia 9 grudnia 2013 r. E. L. zrezygnował z funkcji członka zarządu Przedsiębiorstwa Usługowo-Produkcyjnego (...) Sp. z o.o.

Dowód: oświadczenie – k. 54

W dniu 12 lutego 2014 r. powód złożył w Sądzie Okręgowym w Poznaniu pozew przeciwko E. L. i G. L. o zapłatę z weksla w postępowaniu nakazowym kwoty 800.000 zł z ustawowymi odsetkami od dnia 28 stycznia 2014 r. do dnia zapłaty i kosztami procesu. W uzasadnieniu wskazano na ugodę z dnia 6 lutego 2012 r. i na jej §8 dotyczący weksla i poręczenia wekslowego. Wraz z pozewem złożono weksel na kwotę 1.483.000 zł wystawiony 8 grudnia 2013 r. z datą płatności 27 stycznia 2014 r. w G. na zlecenie (...) Spółka z ograniczoną odpowiedzialnością, gdzie pod treścią weksla widniała pieczęć o treści „P.U.P. (...) Sp. z o.o. E. P.”, oraz podpis E. L.. Weksel został poręczony przez E. L. i G. L., którzy na przedniej stronie weksla, na tzw. przedłużku złożyli podpisy po słowie „poręczam”.

W dniu 17 lutego 2014 r. Sąd Okręgowy w Poznaniu w sprawie o sygn. akt I Nc 50/14 wydał w postępowaniu nakazowym z weksla nakaz zapłaty, w którym nakazał zapłacić G. L. i E. L. solidarnie kwotę 800.000 zł z ustawowymi odsetkami od dnia 28 stycznia 2014 r. do dnia zapłaty i kwotę 17.234 zł tytułem kosztów postępowania. Nakaz zapłaty

jest prawomocny od dnia 26 marca 2014 r. W dniu 13 maja 2014 r. na wniosek powoda została mu nadana klauzula wykonalności.

Dowód: dokumenty w aktach I Nc 50/14

W oparciu o powyższy nakaz zapłaty powód wszczął u Komornika Sądowego Ł. D. postępowanie zabezpieczające w zakresie kwoty 100.000 zł, a następnie postępowanie egzekucyjne.

Dowód: wniosek – k. 62-64 , pisma komornika – k. 70, 504

Umową sprzedaży z dnia 8 lipca 2014 r. T. L. zbył na rzecz P. K. i M. K. do wspólności ustawowej majątkowej małżeńskiej prawo własności nieruchomości położonej w P., gmina O., dla której Sąd Rejonowy w Obornikach prowadzi księgę wieczystą nr (...). P. K. znał wcześniej rodzinę państwa L., gdyż z M. L. (1) uczęszczał do tej samej szkoły i mieszkali w tej samej miejscowości. Nabywcy nie znali przyczyn, dla których T. L. sprzedawał nieruchomość, nie orientowali się w sytuacji Spółki (...), ani w sytuacji finansowej G. i E. L.. Nieruchomość kupili w celu powiększenia gospodarstwa rolnego, a cenę negocjowali z T. L. i zapłacili ją ze środków pozyskanych z kredytu bankowego.

Dowód: odpis z Kw – k. 8 4-86, 455-461, zeznania świadka M. K. – k. 676, zeznania świadka P. K. – k. 676

W dniu 17 września 2014 r. K. K. zbyła na rzecz (...) Sp. z o.o. w P. wszystkie 1.530 udziałów w Przedsiębiorstwie Usługowo-Produkcyjnym (...) Spółce z ograniczoną odpowiedzialnością z siedzibą w P., wpisanej do rejestru przedsiębiorców Krajowego Rejestru Sądowego pod numerem (...) za kwotę 765 zł.

Dowód: umowa jw. – k. 371-373

Zgodnie ze sporządzonym dnia 29 sierpnia 2008 r. przez rzeczoznawcę P. L. do celów informacyjnych i zabezpieczenia kredytu bankowego operatem szacunkowym wartość rynkowa nieruchomości zabudowanej położonej w Z. gmina O., zapisanej w księdze wieczyste nr Kw (...), stanowiącej własność Przedsiębiorstwa Usługowo - Produkcyjnego (...) Sp. z o.o. wynosiła 11.400.000 zł.

Zgodnie ze sporządzonym dnia 8 października 2012 r. przez rzeczoznawcę P. W. do celów opisu i oszacowania operatem szacunkowym wartość rynkowa w/w nieruchomości zabudowanej wynosiła 3.793.000 zł.

Do nieruchomości skierowanych jest szereg postępowań egzekucyjnych, z wniosków różnych wierzycieli, zarówno podmiotów prywatnych, jak i podmiotów publicznych. Nieruchomość obciążana jest hipotekami, w tym przymusowymi na rzecz Zakładu Ubezpieczeń Społecznych, Skarbu Państwa – Naczelnika Urzędu Skarbowego. W chwili zawarcia ugody z dnia 6 lutego 2012 r. nieruchomość była już obciążona hipoteką na rzecz (...) Banku SA na kwotę 1.800.000 zł zabezpieczającą należności z tytułu umowy kredytu z terminem zapłaty 31 października 2010 r., hipoteką przymusową na rzecz ZUS na kwotę 878.063,88 zł na zabezpieczeniu nieopłaconych składek za okres od sierpnia 2008 r. do grudnia 2009 r., hipoteką przymusową na rzecz ZUS na kwotę 2.646.615,04 zł na zabezpieczeniu nieopłaconych składek za okres od sierpnia 2008 r. do kwietnia 2011 r.

Dowód: operat y – k. 219 -233, 419-450, odpis z Kw – k. 290-368

G. L. i E. L. nie posiadają żadnego majątku. Prowadzone wobec nich przez Komornika Sądowego Ł. D. pod sygn. KM 628/14 z wniosku powoda postępowanie egzekucyjne na podstawie tytułu wykonawczego – nakazu zapłaty ze sprawy I Nc 50/14 Sąd Okręgowy w Poznaniu z klauzulą wykonalności jest całkowicie bezskuteczne.

Bezsporne, nadto dowód: informacja z CEPIK – k. 68-69 , pisma komornika – k. 70, 504, zeznania świadka E. L. – k. 762-766 , zeznania świadka G. L. – k. 766-768

W toku prowadzonego przez Komornika Sądowego W. S. pod sygn. akt KM 2486/12 postępowania egzekucyjnego z wniosku powoda wobec Przedsiębiorstwa Usługowo-Produkcyjnego (...) Sp. z o.o. o egzekucję kwoty 1.211.900,51 zł należności głównej wraz z odsetkami ustawowymi od tej kwoty od dnia 6 lutego 2012 r. do dnia zapłaty, powód

nie uzyskał zaspokojenia należności wynikającej z tytułu wykonawczego – aktu notarialnego z dnia 6 lutego 2012 r. zaopatrzonego w klauzulę wykonalności poza kwotą 15.915,61 zł wyegzekwowaną w dniu 31 października 2012 r. i kwotą 6.615,60 zł wyegzekwowaną w dniu 30 listopada 2011 r. W dniu 8 maja 2014 r. podczas wprowadzania N. H. w zarząd nieruchomości nr Kw (...) zgodnie z postanowieniem Sądu Rejonowego w Szamotułach z dnia 8 kwietnia 2014 r. E. L. i T. L. odmówili opuszczenia pomieszczeń, twierdząc, że są tam zameldowani i będą tam przebywać i utrudniali czynności Komornika Sądowego.

Postanowieniem z dnia 15 czerwca 2015 r. pod sygn. akt I Co 2082/12 Sąd Rejonowy w Szamotułach udzielił przybiccia własności nieruchomości (...) na rzecz nabywcy nieruchomości, ponadto dokonano opisu i oszacowania pozostałych zajętych nieruchomości tj. (...) i (...). Dotychczas nie sporządzono planu podziału sumy uzyskanej ze sprzedaży ruchomości i nieruchomości o kw (...) z uwagi na liczne wnioski i skargi dłużnika. Nie są podejmowane przez komornika czynności, gdyż akta spraw przez większość czasu znajdują się w Sądzie lub prokuraturze, a duża część spraw przeciwko dłużnikowi została zawieszona.

Nieruchomość w Z. (...) została wynajęta przez zarządcę nieruchomości ustanowionego postanowieniem Sądu Rejonowego w Szamotułach N. H.. Dochody z najmu w kwocie 570.000 zł znajdują się na rachunku bankowym i nie zostały dotąd podzielone pomiędzy wierzycieli w ramach postępowania egzekucyjnego.

Dowód: protokół – k. 505-507, pismo komornika – k. 792, zeznania za powoda N. H. – k. 804-805

Komornik Sądowy W. S. prowadzi 136 postępowań egzekucyjnych wobec Przedsiębiorstwa Usługowo-Produkcyjnego (...) Sp. z o.o., z czego 22 zostały wszczęte w okresie od kwietnia do grudnia 2012 r. a pozostałe w latach 2013-2015. Postępowania wszczęte w 2012 r. bez uwzględnienia należności powoda opiewały na kwotę 1.368.553,23 zł samych należności głównych (bez odsetek i kosztów postępowań). Na dzień 14 kwietnia 2015 r. stan zadłużenia Spółki (...) w postępowaniach egzekucyjnych prowadzonych przez Komornika Sądowego W. S. wyniósł 10.850.580,34 zł.

Dowód: pismo komornika – k. 598-604

Przedsiębiorstwo Usługowo-Produkcyjne (...) Sp. z o.o. posiada zadłużenia wobec Urzędu Skarbowego z tytułu podatków: podatku VAT za 2011 r. w kwocie 281.172 zł, z tytułu podatku VAT za 2012 r. w kwocie 285.754,04 zł, z tytułu podatku PIT za 2012 r. w kwocie 212.368 zł. Posiada także zadłużenie wobec ZUS z tytułu składek na ubezpieczenie społeczne za okres 12/2007, 01/2008, 09/2008, 11/2008-11/2009, 05/2010-07/2010, 11/2010-04/2015 r. w łącznej kwocie 2.389.124,35 zł plus odsetki w kwocie 901.289 zł na dzień 27 maja 2015 r., koszty upomnień 286,40 zł i koszty egzekucyjne w kwocie 92.920,80 zł.

Dowód: pismo US – k. 615-618, pismo ZUS – k. 630, dokumenty w aktach II K 413/14 Sądu Rejonowego w Szamotułach

Postanowieniem z dnia 8 września 2016 r., w sprawie z wniosku wierzyciela G. L., Sąd Rejonowy Poznań – Stare Miasto w P. w sprawie XI GU 267/14 (obecnie XI GUp 241/16) ogłosił upadłość obejmującą likwidację majątku dłużnika Przedsiębiorstwa Usługowo-Produkcyjnego (...) Sp. z o.o. W uzasadnieniu tego postanowienia wskazano, że dłużnik posiada wielu wierzycieli, a najstarsze zobowiązania powstały co najmniej w 2012 r., w skład majątku dłużnika wchodzi nieruchomość o szacowanej przez biegłego wartości 4.400.000 zł, ruchomości o szacowanej przez biegłego wartości 245.630,80 zł i środki pieniężne w kwocie 453.962,30 zł, a na nieruchomości należącej do dłużnika ustanowiono zabezpieczenia w postaci hipotek na łączną kwotę 10.987.766,04 zł.

Dowód: pismo – k. 817, postanowienie – k. 821-825

Powyższy stan faktyczny Sąd ustalił w oparciu o:

- zeznania przesłuchanego za powoda N. H.,
- częściowo zeznania pozwanej K. K.,

- częściowo zeznania pozwanego M. L. (1),
- częściowo zeznania pozwanego T. L.,
- częściowo zeznania świadka E. L.,
- częściowo zeznania świadka G. L.,
- zeznania świadka M. K.,
- zeznania świadka P. K.,
- dokumenty wskazane powyżej.

Zeznania przesłuchanego za powoda N. H. – członka zarządu powoda, Sąd ocenił jako wiarygodne. Zeznania były spójne, znalazły potwierdzenie w zebranych w sprawę dokumentach.

Zeznania świadków E. L. i G. L. i pozwanych Sąd ocenił jedynie jako częściowo wiarygodne. Sąd dał im wiarę co do pełnionych w Spółce (...) funkcji – w tym zakresie zeznania były zbieżne, też z zeznaniami strony powodowej, nie były negowane przez powoda, częściowo znalazły potwierdzenie w odpisie z rejestru przedsiębiorców (co do funkcji członka zarządu i prokury). Również jako wiarygodne Sąd ocenił te zeznania co do tego, że dłużnicy G. i E. L., po dokonaniu zaskarżonych czynności, nie posiadają aktualnie żadnego majątku – jest to zgodne z twierdzeniami powoda i ma potwierdzenie w informacjach od Komornika Sądowego.

Niewiarygodne były zeznania świadków E. L. i G. L. oraz pozwanych co do motywów, jakimi kierowali się dłużnicy przepisując posiadane składniki majątku w drodze umów darowizn na swoje dzieci w okresie kwietnia – maja 2012 r. Zeznania te nie były spójne. E. L. zeznał, że to w 2011 r. w wyniku wówczas uczynionej prośby M. L. (1), który wykończył z własnych środków budynek na nieruchomości przy ul. (...), małżonkowie podjęli decyzję o dokonaniu zaskarżonych rozporządzeń majątkowych – przepisaniu nieruchomości przy ul. (...) na syna M., a w związku z tym doposażenia też pozostałych dzieci. G. L. zeznała z kolei, że już od dawna – ciągle była w rodzinie rozmowa, aby uregulować kwestię nieruchomości przy ul. (...) i że to w maju lub kwietniu 2012 r. została podjęta decyzja o darowiznach. K. K. stwierdziła natomiast, że darowizny były ustalone już 6 lat przed ich dokonaniem. T. L. zeznał, że rozmowy na ten temat zaczęły się od 2005-2006 r., nie potrafił jednak logicznie wyjaśnić, dlaczego darowizny nie były dokonane aż do 2012 r. M. L. (1) zeznał z kolei, że rozmowy o przepisaniu na niego nieruchomości przy ul. (...) miały miejsce jak zawarł związek małżeński około 2006 r., jednak temat został odłożony z uwagi na jego rozwód, który nastąpił po dwóch latach. Pozwany nie potrafił wyjaśnić, dlaczego po jego rozwodzie, po zakończeniu konfliktu małżeńskiego, który miał być powodem wstrzymania się z darowizną, darowizna jednak aż do 2012 r. nie nastąpiła. E. L. zeznał przy tym, że decyzja była podjęta „rodzinnie”. Z kolei M. L. (1) stwierdzi, że nie wie, aby była jakaś rodzinna rozmowa na ten temat, były o tym wzmianki i było wiadomo co komu rodzice dadzą. T. L. zeznał natomiast, że było spotkanie dzieci z rodzicami, na którym wyniknęło jak ma wyglądać podział majątku. Powyższe rozbieżności i nieścisłości w zeznaniach pozwanych i świadków świadczą o niewiarygodności twierdzeń pozwanych co do celu dokonania darowizn.

Również Sąd nie dał wiary tym zeznaniom, że w czasie podpisywania ugody 6 lutego 2012 r. sytuacja Spółki (...) była dobra, pozwalająca na regulowanie bieżących zobowiązań. Jak wynika z informacji z ZUS i z Urzędu Skarbowego poza zaległościami z lat ubiegłych, powstawały bieżące, znaczne zaległości w płatnościach za poszczególne miesiące 2011 i 2012 r. Powyższe wynika także z dokumentów zebranych w aktach II K 413/14 Sądu Rejonowego w Szamotułach. Nadto istniały zaległości z lat ubiegłych, w tym zabezpieczone hipotekami na nieruchomości w Z. gm. O., które to hipoteki sięgały kwoty 5.000.000 zł. Przeciwno Spółce w 2012 r. od miesiąca kwietnia wszczęto 22 postępowania egzekucyjne, bez uwzględnienia należności powoda na łączną kwotę 1.368.553,23 zł samych należności głównych. Patrząc na daty wszczęcia egzekucji, przynajmniej część tych roszczeń musiała być już wymagalna w okresie wcześniejszym.

Sąd nie dał wiary zeznaniom E. L. i G. L. oraz pozwanych, że pozwani nie mieli wiedzy o sytuacji finansowej Spółki (...). Spółka ta miała de facto charter rodzinnego przedsiębiorstwa, zarówno G. i E. L., jak i ich dzieci przez lata pracowali w tej Spółce. K. K. pełniła nadto funkcje prokurenta, co tym bardziej świadczy o tym, że miała wiedzę o sytuacji Spółki. To samo należy odnieść do T. L., który zajmował się m.in. zamówieniami surowców, musiał zatem mieć wgląd w sytuację firmy, aby ocenić możliwość dokonania zamówień. M. L. (1) co prawda pracował w Spółce do 2009 r., jednak potem z nią współpracował. Z uwagi na rodzinny charakter Spółki, rodzaj powiązań pozwanych ze Spółką, dodatkowo przy T. L. fakt zamieszkiwania z rodzicami, niewiarygodnym jest, aby pozwani nie mieli wiedzy o sytuacji finansowej Spółki.

Świadek E. L. przyznał, że weksel podpisał w imieniu Spółki. Sąd nie dał wiary zeznaniom E. L., że nie wiedział o poręczeniu wekslowym i nie jest pewien czy weksel złożony do sprawy I Nc 50/14 jest przedmiotowym wekslem – przeczą temu zeznania G. L., która wyraźnie przyznała, że podpisali weksel, że na wekslu złożonym do sprawy I Nc 60/14 znajduje się podpis jej i jej męża i że jest to właśnie weksel podpisany przy zawieraniu umowy z dnia 6 lutego 2012 r.

Zeznania pozwanej K. K. Sąd ocenił jako niewiarygodne w tej części, gdzie stwierdziła, że nie wiedziała o zaległościach wobec powoda. Pozwana przyznała następnie, że była przy zawieraniu umowy, widziała ją, a przecież z jej treści wynika już szereg zaległości wobec powodowej Spółki.

Zeznania świadków M. K. i P. K. były wiarygodne, nie negował ich żaden materiał dowody. Świadkowie przedstawili w sposób szczerzy i wyczerpujący okoliczności, w jakich nabyli od T. L. grunt w P..

Dokumenty stanowiące podstawę ustaleń faktycznych Sąd ocenił jako wiarygodne, nie kwestionowane przez żadną ze stron procesu. Podkreślić przy tym należy, że zgodnie z art. 244 § 1 k.p.c. dokumenty urzędowe, sporządzone w przepisanej formie przez powołane do tego organy władzy publicznej i inne organy państwowe w zakresie ich działania, stanowią dowód tego, co zostało w nich urzędowo zaświadczone. Z kolei w świetle art. 245 k.p.c. dokument prywatny stanowi dowód tego, że osoba, która go podpisała, złożyła oświadczenie zawarte w dokumencie.

Podkreślić należy, że w ocenie Sądu, dla rozstrzygnięcia sprawy wystarczającym było oparcie się na dowodach wyżej powołanych. Pozostałe dokumenty nie miały znaczenia dla poczynienia ustaleń istotnych dla rozstrzygnięcia sprawy i dlatego zostały pominięte. W szczególności Sąd nie uczynił podstawą ustaleń faktycznych postanowienia oddającego wnioski o wyłączenie sędziów k. 508-509, 551-552, zdjęć k. 510-522, 553-565 jako nie mających znaczenia dla rozstrzygnięcia sprawy. Sąd pominął też jako dowód w sprawie zestawienie na k. 369-370 (spis maszyn, pojazdów, wyposażenia biur), gdyż nie wiadomo przez kogo zostało sporządzane, kiedy, na jakie potrzeby, czego dokładnie dotyczy.

Powód cofnął wniosek o dowód z opinii biegłego na okoliczność wartości nieruchomości w P., wobec przyznania tej wartości wskazanej w rozszerzeniu pozwu przez T. L..

Sąd oddalił wniosek pozwanych o dowód z opinii biegłego na okoliczność wartości nieruchomości zabudowanej zakładem produkcyjnym w Z. o nr Kw (...) na dzień dokonywania zaskarżonych czynności prawnych, jak i o dowód z opinii biegłego na okoliczność wartości udziałów w Spółce (...) i o dowód z dokumentacji księgowej i (...) Spółki (...) na okoliczność wartości majątku tej Spółki w dacie dokonywania zaskarżonych czynności prawnych - z uwagi na brak znaczenia dla rozstrzygnięcia sprawy okoliczności, na jakie dowody te zostały powołane. Powód dochodzi w niniejszym postępowaniu uznania za bezskuteczne czynności dokonanych nie przez Spółkę (...) a przez E. L. i G. L., jako dłużników powoda. Tym samym to sytuacja majątkowa tych ostatnich, a nie Spółki (...) jest istotna w sprawie. Przy tym sam fakt posiadania przez Spółkę majątku i jego wartość nie może świadczyć o braku po stronie E. L. i G. L. zamiaru pokrzywdzenia wierzyciela na skutek zaskarżonych czynności, tym bardziej że Spółka posiadała liczne zobowiązania, nadto prowadzone składników majątku tej spółki od 2012 r. postępowania egzekucyjne nie doprowadziły do zaspokojenia w całości należności jej licznych wierzycieli.

Sąd oddalił także wnioski powoda zawarte w piśmie z dnia 23 marca 2015 r. – (pkt 5-7 pisma) zawnioskowane na okoliczność prowadzenia przez Spółkę (...) działalności gospodarczej po wszczęciu egzekucji do czasu objęcia nieruchomości w zarząd, tj. w okresie d 4 października 2012 r. do 8 maja 2014 r., gdyż nie miało to znaczenia dla rozstrzygnięcia sprawy.

Podkreślić wreszcie należy, że w ocenie Sądu, dla rozstrzygnięcia sprawy w zakresie żądań powoda, wystarczającym było oparcie się na dowodach wyżej powołanych, a pozostałe dowody powołane przez strony nie miały znaczenia dla rozstrzygnięcia sprawy.

Sąd oddalił wniosek pozwanych o zawieszenie postępowania do czasu zakończenia postępowania upadłościowego Spółki (...), wobec braku wpływu tego postępowania na rozstrzygnięcie sprawy. Spółka (...) i E. L. oraz G. L. na podstawie art. 47 Prawa wekslowego odpowiadają solidarnie za zapłatę weksla. Niewypłacalność, o której mowa w art. 527 k.c. dotyczy jednak tylko tego dłużnika solidarnego, który dokonuje czynności prawnej z pokrzywdzeniem wierzycieli. Nawet stan wypłacalności współdłużnika solidarnego podmiotu dokonującego czynności fraudacyjnej nie może mieć znaczenia nie tylko dla ustalenia istnienia przesłanki niewypłacalności (powiększonej niewypłacalności) w rozumieniu art. 527 § 2 k.c., ale także w zakresie obrony osoby trzeciej przewidzianej w art. 533 k.c. (zob. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 11 lipca 2014 r. III CSK 247/13). Okoliczność, czy powód uzyskałby w bliżej niekreślonej przyszłości zaspokojenie należności od dłużnika solidarnego – w tym przypadku Spółki (...) – choćby w ramach postępowania egzekucyjnego nie ma zatem znaczenia dla rozstrzygnięcia niniejszej sprawy.

Sąd Okręgowy zważył, co następuje:

Podstawę prawną żądania pozwu stanowi art. 527 § 1 k.c., zgodnie z którym, gdy wskutek czynności prawnej dłużnika dokonanej z pokrzywdzeniem wierzycieli osoba trzecia uzyskała korzyść majątkową, każdy z wierzycieli może żądać uznania tej czynności za bezskuteczną w stosunku do niego, jeżeli dłużnik działał ze świadomością pokrzywdzenia wierzycieli, a osoba trzecia o tym wiedziała lub przy zachowaniu należytej staranności mogła się dowiedzieć.

Konstrukcja ochrony pauliańskiej oparta jest na instytucji względnej bezskuteczności czynności prawnej dokonanej przez dłużnika z pokrzywdzeniem wierzyciela (zob. wyrok Sądu Najwyższego z 5 czerwca 2002 r., II CKN 1336/00). Ochrona ta polega na możliwości zaskarżenia przez wierzyciela krzywdzącej go czynności prawnej celem uznania tej czynności za bezskuteczną względem niego. W razie uwzględnienia tego żądania przez sąd wierzyciel uzyskuje możliwość dochodzenia zaspokojenia od osoby trzeciej, będącej stroną czynności prawnej uznanej za bezskuteczną wobec skarżącego, z ograniczeniem do przedmiotów majątkowych, które wskutek zaskarżonej czynności wyszły z majątku dłużnika lub do niego nie weszły (B. Łubkowski (w:) Komentarz, t. II, 1972, s. 1244; Z. Radwański (w:) System prawa prywatnego, t. 2, s. 444 i n.; Z. Radwański, A. Olejniczak, Zobowiązania, 2008, s. 29 i n.; W. Czachórski, Zobowiązania, 2009, s. 905 i n.).

Przesłankami tzw. skargi pauliańskiej są zatem :

- 1) istnienie godnego ochrony interesu wierzyciela w postaci wierzytelności,
- 2) dokonanie przez dłużnika czynności prawnej z osobą trzecią,
- 3) pokrzywdzenie wierzyciela wskutek czynności prawnej dokonanej przez dłużnika,
- 4) dokonanie przez dłużnika czynności ze świadomością pokrzywdzenia wierzyciela, a w przypadku wierzytelności przyszłych – z zamiarem pokrzywdzenia wierzyciela
- 5) uzyskanie wskutek tej czynności korzyści majątkowej przez osobę trzecią,
- 6) działanie osoby trzeciej w złej wierze

(tak: A. Janiak [w:] A. Kidyba (red.), Kodeks cywilny. Komentarz. Tom III. Zobowiązania - część ogólna, LEX 2010).

Ciężar udowodnienia istnienia tych przesłanek spoczywa, zgodnie z ogólną regułą rozkładu ciężaru dowodów (art. 6 k.c.) na powódzie – wierzycielu. Jedynie domniemania zmieniają rozkład ciężaru dowodu. I tak zgodnie z § 3 cyt. przepisu, jeżeli wskutek czynności prawnej dokonanej z pokrzywdzeniem wierzycieli uzyskała korzyść majątkową osoba będąca w bliskim z dłużnikiem stosunku, domniemywa się, iż wiedziała ona, że dłużnik działał ze świadomością pokrzywdzenia wierzycieli. Domniemanie to może zostać obalone przez osobę trzecią poprzez udowodnienie, że mimo stosunku bliskości z dłużnikiem nie wiedziała o świadomości dłużnika pokrzywdzenia wierzycieli i nawet przy zachowaniu należytej staranności nie mogła się o tym dowiedzieć. Kolejne domniemanie ustanawia art. 529 k.c., przewidując, że jeżeli w chwili darowizny dłużnik był niewypłacalny, domniemywa się, iż działał ze świadomością pokrzywdzenia wierzycieli. To samo dotyczy wypadku, gdy dłużnik stał się niewypłacalny wskutek dokonania darowizny.

Najdalej jednak idące ułatwienie dowodowe w realizacji skargi pauliańskiej przez wierzyciela stanowi art. 528 k.c., według którego okoliczność, że osoba trzecia wiedziała lub przy zachowaniu należytej staranności mogła dowiedzieć się o tym, że dokonując czynności prawnej dłużnik działał z pokrzywdzeniem wierzycieli, tj. okoliczność, która według reguły z art. 527 § 1 k.c. jest istotna dla możliwości uznania czynności dłużnika za bezskuteczną, nie ma znaczenia w sytuacji, gdy osoba trzecia uzyskała korzyść majątkową bezpłatnie. W tej sytuacji wierzyciel nie musi wykazywać wymienionej okoliczności, a osoba trzecia nie może bronić się przez wykazanie, że nie wiedziała lub nawet przy zachowaniu należytej staranności nie mogła się dowiedzieć, że dłużnik działał z pokrzywdzeniem wierzycieli. Korzyścią majątkową bezpłatną w rozumieniu art. 528 k.c. jest niewątpliwie korzyść uzyskana w wyniku darowizny.

W niniejszej sprawie zostały spełnione wszystkie z wyżej opisanych przesłanek skargi pauliańskiej.

Po pierwsze powodowi przysługuje wobec dłużników G. L. i E. L. wierzytelność wynikająca z poręczenia przez dłużników za zapłatę weksla wystawionego przez Przedsiębiorstwo Handlowo – Produkcyjne (...) Sp. z o.o. Wierzytelność ta jest stwierdzona prawomocnym orzeczeniem Sądu – nakazem zapłaty wydanym w dniu 17 lutego 2014 r. przez Sąd Okręgowy w Poznaniu w sprawie o sygn. akt I Nc 50/14, w którym nakazano zapłacić G. L. i E. L. solidarnie powodowi kwotę 800.000 zł z ustawowymi odsetkami od dnia 28 stycznia 2014 r. do dnia zapłaty i kwotę 17.234 zł tytułem kosztów postępowania. Należność ta nie została zaspokojona nawet w części, co było bezsporne.

Mocy wiążącej prawomocnego nakazu zapłaty w rozumieniu art. 365 § 1 k.p.c. nie można co prawda rozpatrywać w oderwaniu od art. 366 k.p.c. w zw. z art. 504§2 k.p.c., który przymiot powagi rzeczy osądzonej odnosi tylko "do tego, co w związku z podstawą sporu stanowiło przedmiot rozstrzygnięcia, a ponadto tylko między tymi samymi stronami". Związanie sądu prawomocnym orzeczeniem, zapadłym w innej sprawie, na podstawie art. 365 § 1 k.p.c., występuje w zasadzie przy tożsamości nie tylko przedmiotowej, ale i podmiotowej obu tych spraw (zob. wyrok Sądu Apelacyjnego w Łodzi z dnia 21 stycznia 2016 r. III AUa 740/15) – co w niniejszej sprawie nie ma miejsca.

Niemniej jednak, zarzuty podniesione przez pozwanych co do ważności weksla były bezzasadne. Pozwani zarzucili, że nie istnieje zobowiązanie wekslowe spółki, za które E. i G. L. mieliby poręczyć, gdyż E. L. podpisał się przy nazwie „P.U.P. (...) Sp. z o.o.” którą Przedsiębiorstwo Usługowo-Produkcyjne (...) Sp. z o.o. nie posługiwało się.

Art. 1 pkt 3) i 8) w zw. z art. 2 Prawa wekslowego przy wekslu trasowanym wymaga dla ważności weksla oznaczenia nazwiska osoby, która ma zapłacić (trasata) i podpisu wystawcy weksla, a art. 101 pkt 7) w zw. z art. 102 przy wekslu własnym podpisu wystawcy weksla.

Jak słusznie wskazuje A. S. (zob. A. Szpunar, Komentarz do prawa wekslowego i czekowego, Wyd.Prawnicze, 2001), w przypadku osób prawnych będących wystawcą weksla, powinna być podana nazwa osoby prawnej, ale może być ona wyciśnięta stemplem (praktyka ta jest powszechnie stosowana). Nie jest rzeczą konieczną podanie pełnego brzmienia firmy spółki występującej w charakterze wystawcy. Wystarczy podanie określenia, pod którym spółka jest znana w obrocie. Własnoręczne muszą być podpisy osób umocowanych do podpisywania weksli. Przy tym jak trafnie stwierdza A. S. (cyt. jw.) przy wymogu podpisu wystawcy, właściwy prawu wekslowemu formalizm nie powinien sięgać zbyt daleko. Odchylenia od nazwiska uwidocznionego w aktach stanu cywilnego nie są zjawiskiem wyjątkowym. To samo

dotyczy odchylenia od nazwy (firmy) uwidocznionej we właściwym rejestrze. Decyduje zawsze materialna tożsamość podpisującego.

Nawet w przypadku oznaczenia trasata, gdzie art. 1 pkt 3) Prawa wekslowego wyraźnie wymaga wpisana jego nazwiska – którego to wymogu nie stawia się dla wystawcy weksla własnego czy trasowanego, oznaczenie trasata jako część składowa weksla podlega wykładni (zob. S. Wróblewski: Prawo wekslowe i czekowe. Komentarz, Kraków 1936, s. 30). Może ona prowadzić do utrzymania ważności weksla mimo drobnych, oczywistych omyłek lub różnic w stosunku do rzeczywistego brzmienia nazwiska, firmy lub nazwy trasata. Warunkiem dopuszczalności takiej wykładni weksla jest możliwość jednoznacznego stwierdzenia tożsamości podmiotu (zob. J. Jastrzębski, Prawo wekslowe i czekowe, LexisNexis 2014, wyrok Sądu Najwyższego z 10 listopada 1932 r., III 2 C 124/32). Należy unikać w tym zakresie zbędnego formalizmu. W szczególności pozbawione znaczenia są drobne różnice w stosunku do brzmienia firmy czy też nazwy osoby prawnej, użycie skrótów przyjętych w obrocie itd. To samo dotyczy drobnych błędów przy pisaniu nazwiska / nazwy (zob. A. Szpunar, Komentarz do prawa wekslowego i czekowego, Wyd.Prawnicze, 2001). Podmioty niebędące osobami fizycznymi powinny co prawda posługiwać się w obrocie wekslowym nazwą w takim brzmieniu, w jakim została ujawniona w rejestrze, jednak możliwym jest użycie skrótu, jeśli nie wprowadza wątpliwości co do osoby remitenta (trasata) w obrocie wekslowym (zob. J. J., Prawo wekslowe i czekowe, LexisNexis, 2014, uzasadnienie wyroku Sądu Apelacyjnego w Katowicach z 28 lutego 2005 r., I ACa 1554/2004).

W niniejszej sprawie wystawcą przedmiotowego weksla było Przedsiębiorstwo Handlowo – Produkcyjne (...) Sp. z o.o. Weksel został podpisany przez reprezentującego tę Spółkę (...) (uprawnienie E. L. do jednoosobowej reprezentacji Spółki nie było kwestionowane i wynika ze złożonego pełnego odpisu z KRS Spółki). Nazwa wystawcy nie była co prawda na wekslu napisana w sposób pełny odpowiadający zapisowi w rejestrze przedsiębiorców KRS. Nie powoduje to jednak nieważności weksla lub przyjęcia, że to nie Spółka wystawiła weksel. Posłużono się bowiem powszechnie używanym przez tę Spółkę skrótem i pisownią nazwy, tj. „P.U.P. (...) Sp. z o.o.” – co wynika z ustaleń faktycznych poczynionych w oparciu o znajdujące się w aktach sprawy dokumenty. Przy tym skrót P.U.P. jest powszechnie używanym skrótem dla Przedsiębiorstwa Usługowo-Produkcyjnego, tak jak skrót P.H.U. – Przedsiębiorstwo Handlowo – Usługowe, H.P.U. – Handel-Produkcja-Usługi, itp. Pisownię (...) , zamiast ujawnioną w KRS (...) jak wynika z ustaleń, Spółka powszechnie używała, przy tym jest to drobna różnica w stosunku do rzeczywistego brzmienia firmy, nie powodująca wątpliwości o jaką firmę chodzi.

Z przedstawionych rozważań jednoznacznie wynika, że użycie skrótu i pisowni „P.U.P. (...) Sp. z o.o.”, nie wywołuje w niniejszym przypadku żadnych wątpliwości co do osoby wystawcy weksla. Przy tym zarówno E. L., jak i zwłaszcza G. L. przyznali, że weksel taki został wystawiony przez Przedsiębiorstwo Handlowo – Produkcyjne (...) Sp. z o.o. przy podpisaniu umowy z dnia 6 lutego 2012 r. Jak wynika z ustaleń, w tym z zeznań G. L., ona wraz z E. L. poręczyli za powyższe zobowiązanie wekslowe Spółki. Poręczenie to jest skuteczne, odpowiadające wymogom Prawa wekslowego.

Spełniona została również druga z przesłanek opisanych powyżej – dłużnicy E. L. i G. L. dokonali zaskarżonych czynności prawnych z osobami trzecimi – pozwanym. Zaskarżone czynności są przy tym ważne – okoliczność ta nie była kwestionowana.

Odnosnie do trzeciej przesłanki - pokrzywdzenia wierzyciela wskutek czynności prawnej dokonanej przez dłużnika, należy wyjaśnić, że ma ono miejsce wówczas, gdy wskutek czynności prawnej dłużnika stał się on niewypłacalny albo stał się niewypłacalny w wyższym stopniu, niż był przed dokonaniem czynności. Innymi słowy pokrzywdzenie wierzyciela jest następstwem niewypłacalności dłużnika, stąd dla wykazania pokrzywdzenia wierzyciela wystarczające jest wykazanie niewypłacalności dłużnika. Szkoda wierzyciela polega zatem na zmniejszeniu możliwości zaspokojenia na skutek zmiany majątkowej powstałej w wyniku dokonania przed dłużnikiem czynności, w rezultacie których część majątku nie weszła lub wyszła z majątku dłużnika. Niewypłacalność dłużnika w rozumieniu art. 527 k.c. oznacza stan majątku dłużnika, w którym egzekucja nie może przynieść zaspokojenia wierzytelności pieniężnej przysługującej przeciwko temu dłużnikowi. Podnieść przy tym należy, iż podstawą do oceny, czy zachodzi pokrzywdzenie wierzyciela wskutek niewypłacalności dłużnika jest chwila, w której wierzyciel wystąpił z żądaniem uznania bezskuteczności czynności prawnej, a nie chwila dokonania tej czynności (wyrok Sądu Apelacyjnego w Warszawie z dnia 7 grudnia 1995

r., I ACr 967/95). Niewypłacalność, o której mowa w art. 527 § 2 k.c. to aktualny (w chwili orzekania) brak możliwości wywiązywania się ze zobowiązań finansowych. Oznacza ona taki obiektywny stan majątku dłużnika, wykazany wszelkimi dostępnymi środkami dowodowymi, w których egzekucja prowadzona zgodnie z przepisami k.p.c. nie może przynieść zaspokojenia wierzytelności pieniężnej przysługującej od dłużnika (wyrok Sądu Apelacyjnego w Warszawie z dnia 19 listopada 1997 r., I ACa 737/97). Miarodajną zatem dla oceny ziszczenia się przesłanki niewypłacalności dłużnika, a tym samym jego działania z pokrzywdzeniem wierzyciela, jest chwila zaskarżenia czynności (wniesienia pozwu) i chwila wyrokowania w sprawie (art. 316 k.p.c.), brane pod uwagę łącznie. W tym miejscu należy wskazać, że zgodnie ze stanowiskiem doktryny i orzecznictwa dłużnik staje się niewypłacalny w wyższym stopniu także wtedy, gdy zaspokojenie można uzyskać, lecz z dodatkowym znacznym nakładem kosztów, czasu i ryzyka. Inaczej, stan niewypłacalności dłużnika w stopniu wyższym obejmuje utrudnienie i odwleczenie zaspokojenia (wyrok Sądu Najwyższego z 28 listopada 2001 r., IV CKN 525/00, wyrok Sądu Apelacyjnego w Łodzi z dnia 25 maja 2016 r. I ACa 1700/15).

Z uwagi na to, że Przedsiębiorstwo Handlowo – Produkcyjne (...) Sp. z o.o. i E. L. oraz G. L. na podstawie art. 47 Prawa wekslowego odpowiadają solidarnie za zapłatę weksla, należy dodać, że niewypłacalność, o której mowa w art. 527 k.c. dotyczy tylko tego dłużnika solidarnego, który dokonuje czynności prawnej z pokrzywdzeniem wierzycieli. Nawet stan wypłacalności współdłużnika solidarnego podmiotu dokonującego czynności fraudacyjnej nie może mieć znaczenia nie tylko dla ustalania istnienia przesłanki niewypłacalności (powiększonej niewypłacalności) w rozumieniu czy to art. 527 § 2 k.c., czy art. 533 k.c. (wyrok Sądu Najwyższego z dnia 11 lipca 2014 r. III CSK 247/13).

Niewątpliwie niewypłacalność dłużników G. L. i E. L. w wyżej przedstawionym rozumieniu ma miejsce w niniejszej sprawie. Dłużnicy G. L. i E. L. nie zaspokoiли należności stwierdzonej prawomocnym nakazem zapłaty wydanym w postępowaniu nakazowym przez Sąd Okręgowy w Poznaniu w dniu 17 lutego 2014 r. w sprawie o sygnaturze akt I Nc 50/14, której ochrony domaga się powód w niniejszym postępowaniu. Nie zostało wykazane przez pozwanych, aby należność ta została zaspokojona, choćby w części. Egzekucja wierzytelność powoda skierowana do majątku dłużników E. i G. L. okazała się bezskuteczna z uwagi na brak jakiegokolwiek majątku dłużników. Dłużnicy nadal nie posiadają żadnego majątku, z którego wierzytelność powoda mogłaby zostać zaspokojona. Brak tego majątku był – jak wynika z ustaleń faktycznych spowodowany właśnie dokonaniem zaskarżonych czynności, w wyniku których dłużnicy wyzbyli się na rzecz pozwanych całego posiadanego majątku.

Przy tym zarzut pozwanego T. L. o braku związku przyczynowego między niewypłacalnością dłużników a dokonaniem zaskarżonych czynności był bezzasadny. Pozwany zarzucił w tym zakresie, że w chwili dokonywania darowizn sytuacja dłużników nie uzasadniała twierdzenia, że byłiby w stanie spełnić jakiegokolwiek roszczenia pieniężne, gdyż Przedsiębiorstwo Usługowo-Produkcyjne (...) Sp. z o.o. zalega wobec ZUS na kwotę około 4.000.000 zł i posiada znaczące zadłużenia wobec Urzędu Skarbowego. Tymczasem członek zarządu spółki odpowiada za zaległości podatkowe solidarnie ze spółką, w tym ze składników z majątku wspólnego. Tym samym zdaniem pozwanego majątek dłużników, gdyby nie dokonali zaskarżonych umów darowizn przeznaczony byłby i tak na spłatę zobowiązań publicznoprawnych.

Odnosząc się do tego zarzutu należy zaznaczyć, że to, że dłużnik ma zobowiązania również wobec innego podmiotu nie wyłącza zasadności skargi pauliańskiej innego dłużnika, nawet korzystające z pierwszeństwa zaspokojenia w ramach postępowania egzekucyjnego. Inny podmiot, będący również wierzycielem dłużników, ma własne roszczenie z art. 527 k.c. W razie uwzględnienia skarg pauliańskich kilku wierzycieli i skierowania przez nich egzekucji do składnika majątku objętego bezskuteczną w wyniku skargi pauliańskiej czynnością, w toku postępowania egzekucyjnego uwzględniona byłaby kwestia kolejności zaspokojenia należności. Ubocznie zatem jedynie należy stwierdzić, że strona pozwana nie wykazała, aby dłużnicy ponosili odpowiedzialność za powyższe publicznoprawne zobowiązania Spółki (...) – nie wykazali, aby wobec nich było prowadzone w tym przedmiocie postępowanie i została wydana decyzja o ich odpowiedzialności, o której mowa w art. 92 i 108 ustawy Ordynacja podatkowa. Przy tym na chwilę dokonywania zaskarżanych czynności, składniki majątku, które były ich przedmiotem nie były obciążone prawami osób trzecich.

Odnośnie kolejnej przesłanki tzw. skargi pauliańskiej, tj. dokonania przez dłużnika czynności ze świadomością pokrzywdzenia wierzyciela, wskazać należy, że w przypadku wierzytelności przyszłych ulega ona modyfikacji wynikającej z art. 530 k.c., gdzie jest mowa o działaniu przez dłużnika w zamiarze pokrzywdzenia przyszłych wierzycieli. W niniejszej sprawie w chwili dokonywania zaskarżonych czynności wierzytelność, której ochrony domaga się powód była bowiem wierzytelnością przyszłą. W dniu 6 lutego 2012 r. dłużnicy E. L. i G. L. poręczyli za zobowiązanie wekslowe Spółki (...) wynikające z weksła niepełnego (in blanco). Wierzytelność z takiego weksła powstaje natomiast dopiero w chwili jego wypełnienia, co miało miejsce już po dokonaniu zaskarżonych czynności.

Przez zamiar pokrzywdzenia, o którym mowa w art. 530 k.c. rozumieć należy taki stosunek psychiczny dłużnika do wyobrażonego skutku podjętego działania, który pozwala przyjąć, że chce on pokrzywdzenia wierzyciela przyszłego, a czynność zostaje dokonana w tym celu. Jeżeli dłużnik dokonując danej czynności prawnej miał na uwadze inny cel, skarga pauliańska nie odniesie skutku (zob. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 29 maja 2015 r. V CSK 454/14). Pozwani nie wykazali, aby dokonanie zaskarżonych czynności miało inny cel niż pokrzywdzenie wierzyciela. Z przyczyn omówionych przy analizie zeznań pozwanych oraz świadków E. L. i G. L. niewiarygodne były ich twierdzenia odnośnie woli rozdysponowania swoim majątkiem przez dłużników w drodze darowizn na rzecz dzieci w celu uniknięcia ewentualnych problemów przy spadkobraniu. Jak wskazano powyżej, pozwani i dłużnicy niespójnie zeznawali co do okoliczności podjęcia wskazanej przez nich decyzji. Nie potrafili wyjaśnić, dlaczego dokonali ich akurat w okresie od kwietnia do maja 2012 r., a nie wcześniej. Przy tym uniknięcie ewentualnych problemów przy spadkobraniu mogło zostać osiągnięte w inny sposób niż wyzbycie się całego majątku na rzecz dzieci za życia – choćby poprzez odpowiednie zapisy testamentowe. Znamiennym jest, że dłużnicy dokonali zaskarżonych czynności na krótko po poręczeniu osobistym wekslowym za zobowiązania Spółki (...). Poręczenie to miało miejsce w dniu 6 lutego 2012 r. a czynności darowizn w kwietniu i maju 2012 r., zbycie udziałów w spółce w lipcu 2012 r. Okoliczności faktyczne wskazują przy tym, że dokonując zaskarżonych czynności dłużnicy liczyli się z możliwością uruchomienia ich odpowiedzialności osobistej poprzez wypełnienie weksła in blanco, za którego zapłatę poręczyli, a tym samym liczyli się ze skierowaniem egzekucji należności wekslowej do ich majątku. Wystawca weksła Spółka (...) miała już wówczas istotne problemy finansowe, nie regulowała swoich zobowiązań, co wynika z samej treści ugody z dnia 6 lutego 2012 r. O problemach finansowych Spółki niewątpliwie dłużnicy mieli wiedzę, skoro byli współnikami Spółki, E. L. był jej członkiem zarządu, a jego żona G. L. pracowała w niej. Spółka była przy tym ich firmą rodzinną, która razem tworzyli i rozwijali. Spółka miała wówczas już znaczne zaległości publicznoprawne – z tytułu podatków za 2011 r. (281.172 zł), nadto nie regulowała bieżących należności podatkowych za 2012 r., a także z tytułu składek na rzecz ZUS (za okres 12/2007, 01/2008, 09/2008, 11/2008-11/2009, 05/2010-07/2010 i od 11/2010 i dalej), które to zaległości były znaczne, skoro zabezpieczały je ustanowione na nieruchomości Spółki położonej w Z. z zakładem produkcyjnym hipoteki przymusowe na rzecz ZUS na kwotę 878.063,88 zł na zabezpieczenie nieopłaconych składek za okres od sierpnia 2008 r. do grudnia 2009 r. oraz na kwotę 2.646.615,04 zł na zabezpieczenie nieopłaconych składek za okres od sierpnia 2008 r. do kwietnia 2011 r. Nadto nieruchomość Spółki położona w Z. z zakładem produkcyjnym była obciążona hipoteką na rzecz (...) Banku SA na kwotę 1.800.000 zł zabezpieczającą należności z tytułu umowy kredytu z terminem zapłaty 31 października 2010 r. Przy tym w chwili dokonywania zaskarżonych czynności dłużnicy wiedzieli już, że kontrahent Spółki (...) N..de GmbH zaprzestał regulowania płatności na rzecz Spółki. Nie zostały bowiem już wówczas zapłacona kwota 34.416,50 Euro, tytułem należności z listopada i grudnia 2011 r. oraz lutego i marca 2012 r. Przeciwno Spółce w 2012 r. od miesiąca kwietnia wszczęto 22 postępowania egzekucyjne, bez uwzględnienia należności powoda na łączną kwotę 1.368.553,23 zł samych należności głównych. Patrząc na daty wszczęcia egzekucji, przynajmniej część tych roszczeń musiała być już wymagalna w okresie wcześniejszym. Znamiennym jest również, że zaraz po dokonaniu ostatniej z darowizn Spółka zaprzestała płatności rat wynikających z ugody z dnia 6 lutego 2012 r. zawartej z powodem. Bez znaczenia jest natomiast jaka była wartość majątku Spółki, skoro, mimo jego posiadania nie regulowała swoich zobowiązań, a nadto do chwili obecnej majątek ten nie doprowadził do zaspokojenia wierzycieli.

Wszystkie powyższe okoliczności świadczą o tym, że dokonując zaskarżonych czynności dłużnicy działali w zamiarze uniknięcia zaspokojenia z ich majątku wierzytelności, która przysługiwałaby powodowi względem nich z tytułu poręczenia za zobowiązanie wekslowe Spółki (...), a tym samym działali w celu pokrzywdzenia przyszłego wierzyciela.

Na skutek dokonania zaskarżonych czynności niewątpliwie korzyść majątkową – w postaci majątku stanowiącego ich przedmiot – uzyskały tzw. osoby trzecie, czyli pozwani. Jak wskazano na wstępie rozważań, przesłanką skargi pauliańskiej jest działanie osoby trzeciej w złej wierze. Wiedza osoby trzeciej może być rzeczywista, wystarcza jednak, że będzie możliwa - przy dołożeniu należytej staranności i obejmować musi dwa fakty: że czynność prawna dłużnika krzywdzi wierzyciela oraz że dłużnik o tym wie. Dyspozycja art. 528 k.c. wyraźnie stanowi jednak, że w przypadku czynności nieodpłatnej wierzyciel może żądać uznania czynności za bezskuteczną, chociażby osoba trzecia (w tym przypadku pozwani) nie wiedziała i nawet przy zachowaniu należytej staranności nie mogła się dowiedzieć, że dłużnik działał ze świadomością pokrzywdzenia wierzycieli. Ta sytuacja ma miejsce w niniejszej sprawie w odniesieniu do zaskarżonych czynności darowizn. Tym samym odnośnie umów darowizn bez znaczenia jest czy pozwani działali w złej wierze.

Nadto w sprawie może też mieć zastosowanie domniemanie z art. 527 § 3 k.c., w oparciu o które należy przyjąć, że pozwani jako osoby najbliższe tj. dzieci dłużników, wiedzieli o ich kontekście działania (pokrzywdzeniu powoda). Pozwani nie przeprowadzili zresztą skutecznie dowodu obalającego to domniemanie. Spółka (...) miała charter rodzinnego przedsiębiorstwa, zarówno G. i E. L., jak i ich dzieci przez lata pracowali w tej Spółce. K. K. pełniła nadto funkcje prokurenta, co tym bardziej świadczy o tym, że miała wiedzę o sytuacji Spółki, a przy tym była obecna przy podpisywaniu ugody i weksla. To samo należy odnieść do T. L., który zajmował się m.in. zamówieniami surowców, musiał zatem mieć wgląd w sytuację firmy, aby ocenić możliwość dokonania zamówień. M. L. (1) co prawda pracował w Spółce do 2009 r., jednak potem z nią współpracował. Z uwagi na rodzinny charakter Spółki, rodzaj powiązań pozwanych ze Spółką, dodatkowo przy T. L. fakt zamieszkiwania z rodzicami, niewiarygodnym jest, aby pozwani nie mieli wiedzy o sytuacji finansowej Spółki, udzieleniu przez rodziców poręczenia wekslowego za jej zobowiązania, a tym samym mieli świadomość, a przynajmniej przy dołożeniu należytej staranności powinni mieć świadomość, że zaskarżone czynności prawne krzywdzą przyszłego wierzyciela dłużników.

Odnośnie umów zbycia udziałów w Spółce (...), zawartych między dłużnikami a pozwaną K. K. należy zauważyć, że z uwagi na przyszły charakter wierzytelności objętej postępowaniem i odpłatny charakter tych czynności, dla uznania ich za bezskuteczne koniecznym jest, aby osoba trzecia o zamiarze dłużnika wiedziała (art. 530 k.c.). Z powyżej przedstawionych na potrzeby art. 527 § 3 k.c. uwagi wynika, że pozwana K. K. miała wiedzę o zamiarze działania dłużników przy zawieraniu z nią umów zbycia udziałów w Spółce z pokrzywdzeniem powoda jako przyszłego wierzyciela. Pozwana K. K. pełniła od kilku lat funkcję prokurenta Spółki, a przy tym była obecna przy podpisywaniu ugody i weksla. Wiedziała zatem nie tylko o sytuacji finansowej Spółki, lecz też o zobowiązaniu wekslowym rodziców.

Zbycie przez pozwanego T. L. w dniu 8 lipca 2014 r. nieruchomości położonej w P., gmina O., dla której Sąd Rejonowy w Obornikach prowadzi księgę wieczystą nr (...), a przez pozwaną K. K. w dniu 17 września 2014 r. wszystkich 1.530 udziałów w Przedsiębiorstwie Usługowo-Produkcyjnym (...) Sp. z o.o. nie ma znaczenia dla rozstrzygnięcia niniejszej sprawy. Czynności te miały miejsce po złożeniu pozwów w niniejszej sprawie, a przed ich doręczeniem pozwanym. W sprawie o uznanie za bezskuteczną czynności prawnej dłużnika dokonanej z pokrzywdzeniem wierzyciela, osoba trzecia, która wskutek tej czynności uzyskała korzyść majątkową, zachowuje jednak legitymację bierną także wtedy, gdy przed doręczeniem pozwu rozporządziła uzyskaną korzyścią na rzecz innej osoby. Jak trafnie wskazał Sąd Najwyższy w uchwale z dnia 24 lutego 2011 r. (III CZP 132/10) skoro do stosunku między wierzycielem a osobą trzecią mają zastosowanie art. 405 i nast. k.c. (o czym w dalszej części uzasadnienia) to „przesądza to istnienie legitymacji biernej osoby trzeciej także po rozporządzeniu przez nią uzyskaną korzyścią na rzecz innej osoby. Odnosi się to również do sytuacji, w której wierzyciel - występując o uznanie za bezskuteczną krzywdzącej go czynności prawnej dłużnika - nie zgłosi równocześnie żądania zwrotu utraconej korzyści, nie można bowiem odmawiać wierzycielowi prawa do uzyskania wyroku stwierdzającego stan jego pokrzywdzenia w procesie, w którym korzysta z ułatwień dowodowych w postaci domniemań prawnych. Wyrok taki potwierdza spełnienie przesłanek skargi pauliańskiej i może być wykorzystany w sprawie o wydanie korzyści utraconej przez osobę trzecią w granicach, w jakich wierzyciel zaspokoiłby się z rzeczy (art. 532 k.c.).

Bez znaczenia dla przyjęcia legitymacji biernej osoby trzeciej pozostaje okoliczność, że do rozporządzenia korzyścią majątkową przez tę osobę doszło przed doręczeniem jej pozwu i w związku z tym nie ma zastosowania art. 192 pkt 3 k.p.c., chodzi tu bowiem o ocenę uprawnień i obowiązków w sferze materialnoprawnej. Legitymacja procesowa wskazuje kwalifikację materialną podmiotów prowadzących spór w tym znaczeniu, że powód powinien być uprawniony do występowania z żądaniem udzielenia mu ochrony prawnej w stosunku do pozwanego, a pozwany zobowiązany do określonego zachowania się. Innymi słowy, dotyczy możliwości określenia na podstawie norm prawa materialnego, czy w sprawie występują w charakterze stron te podmioty, które są równocześnie podmiotami stosunku prawnego będącego przedmiotem sprawy.

Dopuszczenie możliwości wystąpienia przez wierzyciela ze skargą pauliańską przeciwko osobie trzeciej także po rozporządzeniu przez nią uzyskaną korzyścią na rzecz innej osoby, stwarza warunki do ustalenia, po przeprowadzeniu postępowania dowodowego, czy spełniona została przesłanka dobrej wiary nabywcy, która przy nabyciu odpłatnym będzie istotna z punktu widzenia przepisów o bezpodstawnym wzbogaceniu. Potrzeba zbadania może dotyczyć i tego, czy rozporządzenie uzyskaną korzyścią było rzeczywiście nieodpłatne w rozumieniu art. 531 § 2 k.c. Stwierdzenie, że osoba trzecia ma w rozważanej sytuacji legitymację bierną, nie jest więc - co oczywiste - równoznaczne z zasadnością skierowanej przeciwko niej skargi pauliańskiej, nie można bowiem w chwili wytaczania powództwa przeciwko osobie trzeciej przesądzić o spełnieniu przesłanek uzasadniających wystąpienie z roszczeniem pauliańskim przeciwko osobie, na której rzecz rozporządzenie nastąpiło (art. 531 § 2 k.c.). Oznacza to, że legitymacji biernej osoby trzeciej nie należy uzależniać od spełnienia przesłanek warunkujących w rozumieniu art. 531 § 2 k.c. odpowiedzialność osoby, na której rzecz rozporządzenie nastąpiło”.

Powyżej przedstawione stanowisko Sąd w niniejszej sprawie w pełni podziela.

Bezzasadny był też zarzut naruszenia art. 5 k.c. Pozwany T. L. zarzucił, że art. 5 k.c. powinien mieć w sprawie zastosowanie i spowodować oddalenie powództwa, gdyż prezes zarządu powodowej Spółki zdaniem pozwanego znacząco przyczynił się do sytuacji finansowej zarówno Spółki (...), jak i G. i E. L.. Współpraca z N. została bowiem nawiązana za pośrednictwem i z inicjatywy prezesa zarządu powoda N. H., który pod pozorem dużych zysków namówił E. L. do współpracy z N..(...). Ta współpraca zdaniem pozwanego stała się z kolei źródłem problemów (...) Spółki (...) oraz E. i G. L..

Odnosząc się do powyższego zarzutu stwierdzić trzeba po pierwsze, że strona, która usiłuje wywieść skutki prawne wynikające z treści art. 5 k.c., zgodnie ze spoczywającym na niej ciężarem dowodu powinna wskazać jaką przyjętą w społeczeństwie zasadę współżycia społecznego naruszył przeciwnik swym postępowaniem (zob. wyrok Sądu Najwyższego z 7 maja 2003 r., sygn. IV CKN 120/01) – czego pozwany nie uczynił. Samo powołanie się na klauzulę generalną, bez uściślenia okoliczności, w jakich mogłaby ona mieć zastosowanie, nie zasługuje na uwzględnienie (zob. wyrok Sądu Najwyższego z 28 października 2003 r., sygn. I CK 222/02, LEX nr 151610). Niezależnie od tego należy zauważyć, że bezspornym było, iż to za pośrednictwem N. H. doszło do nawiązania współpracy między Spółką (...) a N..de GmbH. Decyzja o nawiązaniu tej współpracy została jednak podjęta przez Spółkę (...) i reprezentującego ją E. L.. Strona pozwana nie podnosiła i nie wykazała, aby N. H. działał w złej wierze i w złych zamiarach przy proponowaniu tej współpracy Spółce (...), w szczególności aby wiedział, że N..de nie wywiąże się ze swoich zobowiązań i aby celem jego działania było zaszkodzenie Spółce (...) czy E. i G. L.. Podjęcie przez Spółkę (...) współpracy z N..de stanowiło ryzyko działalności gospodarczej, które zostało świadomie podjęte przez Spółkę (...). Nie można też uznać, aby ta współpraca stała się wyłącznym źródłem problemów (...) Spółki (...) oraz E. i G. L.. Już w chwili nawiązania tej współpracy Spółka posiadała znaczne zaległości w należnościach publicznoprawnych, posiadała niespłacony kredyt zabezpieczony hipotecznie na nieruchomości w Z., którego termin zapłaty już upłynął – o czym była mowa powyżej.

Mając na uwadze całokształt przedstawionych rozważań, Sąd uznał za bezskuteczną w stosunku do powoda, w celu zaspokojenia wierzytelności powoda wobec E. L. i G. L. stwierdzonej prawomocnym nakazem zapłaty wydanym w postępowaniu nakazowym przez Sąd Okręgowy w Poznaniu w dniu 17 lutego 2014 r. w sprawie o sygnaturze akt I Nc 50/14:

- umowę darowizny prawa użytkowania wieczystego zabudowanej nieruchomości położonej w P. przy ul. (...), dla której Sąd Rejonowy Poznań – Stare Miasto w P. prowadzi księgę wieczystą nr (...), wraz ze znajdującym się na tej nieruchomości budynkiem mieszkalnym stanowiącym odrębny od gruntu przedmiot własności zawartą w dniu 25 kwietnia 2012 r. pomiędzy E. L. i G. L. a pozwanym M. L. (1),

- umowę darowizny nieruchomości położonej w B. przy ul. (...), dla której Sąd Rejonowy Poznań – Stare Miasto w P. prowadzi księgę wieczystą nr (...), zawartą w dniu 7 maja 2012 r. pomiędzy E. L. i G. L. a pozwaną K. K.,

- umowę zbycia (...) udziałów w Przedsiębiorstwie Usługowo-Produkcyjnym (...) Spółce z ograniczoną odpowiedzialnością z siedzibą w P. , wpisanej do rejestru przedsiębiorców Krajowego Rejestru Sądowego pod numerem (...) zawartą w dniu 19 lipca 2012 r. pomiędzy E. L. a pozwaną K. K.,

- umowę zbycia 123 udziałów w Przedsiębiorstwie Usługowo-Produkcyjnym (...) Spółce z ograniczoną odpowiedzialnością z siedzibą w P. , wpisanej do rejestru przedsiębiorców Krajowego Rejestru Sądowego pod numerem (...) zawartą w dniu 19 lipca 2012 r. pomiędzy G. L. a pozwaną K. K.,

- umowę darowizny spółdzielczego własnościowego prawa do lokalu mieszkalnego położonego w P. na Osiedlu (...) zawartą w dniu 17 maja 2012 r. pomiędzy E. L. a pozwanym T. L.,

- umowę darowizny nieruchomości położonej w P., gmina O., dla której Sąd Rejonowy w Obornikach prowadzi księgę wieczystą nr (...) zawartą w dniu 17 maja 2012 r. pomiędzy E. L. i G. L. a pozwanym T. L..

Zasadne było także żądanie zasądzenia na rzecz powoda od pozwanego T. L. kwoty 260.000 zł.

Jak wskazano powyżej pozwany T. L. po wytoczeniu powództwa w niniejszej sprawie ze skargi paulińskiej, a przed doręczeniem odpisu pozwu zbył na rzecz dalszych osób - P. K. i M. K. prawo własności nieruchomości położonej w P., gmina O., dla której Sąd Rejonowy w Obornikach prowadzi księgę wieczystą nr (...). Zbycie miało charakter odpłatny, a przy tym nabywcy działali w dobrej wierze, tj. nie wiedzieli o okolicznościach uzasadniających uznanie umowy darowizny tej nieruchomości zawartej między dłużnikami a T. L. w dniu 17 maja 2012 r. za bezskuteczną. Nie było to kwestionowane w toku procesu. Z ustaleń faktycznych wynika też, że nabywcy zapłacili cenę za nieruchomość i nie znali przyczyn, dla których T. L. sprzedawał nieruchomość, nie orientowali się w sytuacji Spółki (...), ani w sytuacji finansowej G. i E. L.. Nieruchomość kupili w celu powiększenia gospodarstwa rolnego, a cenę negocjowali z T. L. i zapłacili ją ze środków pozyskanych z kredytu bankowego. Art. 531§2 k.c. nie ma więc tu zastosowania.

Jak wskazano powyżej umowa darowizny nieruchomości w P., zawarta między dłużnikami a T. L. w dniu 17 maja 2012 r. jest bezskuteczna wobec powoda. Zbycie tej nieruchomości na rzecz dalszych nabywców - P. K. i M. K. prowadzi de facto do unicestwienia skutków bezskuteczności umowy darowizny, a tym samym skutków skargi paulińskiej, skoro czynność była odpłatna i nabywcy działali w dobrej wierze, a zatem zastosowania nie może mieć art. 531§2 k.c. Tym samym uzasadnione jest roszczenie wierzyciela na podstawie art. 405 i nast. k.c. o zwrot korzyści uzyskanych przez pozwanego w wyniku zbycia nieruchomości. Odpłatne rozporządzenie przez pozwanego T. L. nabytą od dłużników E. i G. L. nieruchomością w P., bez uzyskania przez powoda zaspokojenia w sposób określony w art. 532 k.c., oznacza dalsze istnienie stanu pokrzywdzenia wierzyciela. W relacjach między powodem a pozwanym T. L. rozporządzenie nieruchomością w P. nabytą od dłużników, z uwagi na dalsze istnienie stanu pokrzywdzenia powoda nie jest prawnie usprawiedliwione. Trudno bowiem uznać za prawnie usprawiedliwione rozporządzenie majątkowe, które zmierza do uniemożliwienia uzyskania zaspokojenia należności wierzyciela, które to zaspokojenie zapewnia mu w całości lub w części skarga paulińska. Jak słusznie zauważył Sąd Najwyższy w uchwale z dnia 12 czerwca 2008 r. (III CZP 55/08) transfer taki musi więc prowadzić do powstania po stronie wierzyciela roszczenia kondykcyjnego, obejmującego korzyść majątkową uzyskaną w wyniku rozporządzenia przedmiotami majątkowymi nabytymi uprzednio od dłużnika. Trzeba dostrzec też związek funkcjonalny między uzyskaniem korzyści przez osobę trzecią w postaci ekwiwalentu za zbyty przedmiot majątkowy a niemożnością uzyskania przez wierzyciela zaspokojenia w sposób przewidziany w art. 532 k.c. Można tym samym wskazać na przesłanki uzasadniające powstanie roszczenia kondykcyjnego wierzyciela

wobec osoby trzeciej (art. 405 k.c.) (zob. też wyroki Sądu Najwyższego z dnia 30 września 2004 r., IV CK 30/04, z dnia 27 lutego 2004 r., V CK 272/03, z dnia 3 lutego 2005 r., II CK 412/04, z dnia 27 stycznia 2006 r., III CSK 120/05). Tym samym do stosunku między powodem a pozwanym T. L. ma zastosowanie art. 405 i nast. k.c. Przesłanki wymienione w art. 405 k.c. zostały spełnione, tj. uzyskana przez wzbogaconego korzyść ma charakter majątkowy, wzbogacenie i zubożenie były wynikiem tego samego zdarzenia, które powoduje przejście korzyści z majątku jednej osoby do majątku drugiej, albo niewęcej pewnej korzyści do majątku zubożonego, wzbogacenie nastąpiło kosztem zubożonego i nastąpiło bez podstawy prawnej. Zubożenie po stronie powoda polega na tym, że obecnie nie może zaspokoić swojej wierzytelności, gdyż jego dłużnicy E. i G. L. nie posiadają majątku m.in. wskutek dokonanej między nimi a pozwanym T. L. z pokrzywdzeniem wierzyciela umowy darowizny nieruchomości w P., a skutków tej czynności darowizny nie można wyłączyć przez skierowanie egzekucji do jej przedmiotu, a to ze względu na jego zbycie przez pozwanego w okolicznościach wykluczających zastosowanie art. 531 § 2 k.c. W konsekwencji tych działań do majątku powoda nie weszła kwota, która stanowiłaby zaspokojenie jego wierzytelności w części, gdyby egzekucja z przedmiotu zaskarżonej czynności – nieruchomości w P. o Kw nr (...) była możliwa. Z przedmiotu darowizny uczynionej na rzecz pozwanego przez dłużników, powód nie może zatem zaspokoić swojej należności w sposób przewidziany w art. 532 k.c. z uwagi na zbycie przedmiotu darowizny przez pozwanego. Oznacza to zatem zubożenie powoda. Doszło też do wzbogacenia pozwanego, a nadto istnieje związek przyczynowy między opisanym wyżej zubożeniem powoda (wierzyciela) a wzbogaceniem pozwanego, skoro brak możliwości zaspokojenia wierzytelności powoda z przedmiotu darowizny nie może mieć miejsca z uwagi na zbycie przedmiotu darowizny przez pozwanego, a w majątku pozwanego znalazły się środki pieniężne uzyskane ze sprzedaży tej nieruchomości w kwocie 260.000 zł (która to kwota była bezsporna). W relacjach między powodem a pozwanym to wzbogacenie pozwanego pozbawione było podstawy prawnej, gdyż skutek uznania umowy darowizny nieruchomości w P. zawartej w dniu 17 maja 2012 r. za bezskuteczną względem powoda ma miejsce od chwili dokonania tej darowizny (zob. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 25 października 2012 r. sygn. akt I CSK 139/12 odnośnie konstytucyjnego charakteru i mocy wstecznej wyroku), a zatem dalsze zbycie tej nieruchomości i uzyskanie korzyści majątkowej w postaci ceny, odbyło się bez podstawy prawnej. Z uwagi na zbycie nieruchomości nie jest możliwy zwrot świadczenia w naturze w postaci jej wydania, a zatem zgodnie z art. 405 i 406 k.c. powstaje po stronie pozwanego obowiązek zwrotu wartości świadczenia.

Zaznaczyć trzeba, że zgodnie z art. 409 k.c. nie ma obowiązku zwrotu uzyskanych korzyści, gdy ten, kto korzyść uzyskał, zużył ją lub utracił w taki sposób, iż nie jest już wzbogacony, chyba że wyzbywając się korzyści lub zużywając ją powinien był liczyć się z obowiązkiem zwrotu. Pozwany nie podnosił i nie wykazał, że zużył lub utracił korzyść uzyskaną ze sprzedaży nieruchomości w P. w taki sposób, iż nie jest już wzbogacony. Jego twierdzenia zawarte w zeznaniach, że kwotę 250.000 zł zużył „na życie”, zakupy dla firmy, pomoc dla rodziców były gołosłowne. Nadto przyznał, że część środków nadal posiada, kupił też nieruchomość w P.. Aby zużycie, o jakim mowa w art. 409 k.c. mogło zwolnić pozwanego ze zobowiązania z tytułu bezpodstawnego wzbogacenia musiałoby nastąpić bezproduktywnie, a więc bez uzyskania jakiegokolwiek ekwiwalentu czy też innej korzyści dla majątku wzbogaconego (np. zużycie konsumpcyjne, które by nie nastąpiło) lub też utrata korzyści musiałaby być przypadkowa, np. kradzież, przypadkowe zniszczenie (por. wyrok SA w Poznaniu z dnia 17 maja 2006 r., I ACa 1354/05, LEX nr 215619; M. Nesterowicz (w:) Kodeks cywilny z komentarzem, pod red. J. Winiarza, Warszawa 1980, s. 370). Natomiast z tego przepisu wykładanego a contrario wynika, że obowiązek wydania korzyści istnieje, nie wygasa, gdy mimo utraty lub zużycia korzyści zobowiązany do wydania korzyści jest nadal wzbogacony.

Nadto z art. 409 k.c. wynika, że tylko ten nie ma obowiązku zwrotu uzyskanej korzyści, którą zużył ją lub utracił, kto wyzbywając się jej lub zużywając ją nie musiał liczyć się z obowiązkiem zwrotu. Ten natomiast, kto powinien się z tym liczyć i tak korzyść zwrócić musi. O zakresie zwrotu decyduje więc powinność przewidywania obowiązku zwrotu, a nie stan wiedzy wzbogaconego. „Powinność” oznacza zarówno sytuację, w której zobowiązany do zwrotu wiedział, że korzyść mu się nie należy, jak również sytuację, gdy co prawda był subiektywnie przekonany, iż korzyść mu się należy, lecz na podstawie okoliczności sprawy obiektywnie powinien się liczyć z możliwością obowiązku zwrotu (zob. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 2 marca 2010 r. II PK 246/09).

Na powinność liczenia się przez pozwanego z obowiązkiem zwrotu korzyści wskazuje zaś fakt, że już od dnia 28 sierpnia 2014 r. był on świadomym zgłoszenia roszczenia o uznaniu wobec niego za bezskuteczną umowy darowizny nieruchomości w P. – w tym dniu zostało doręczone pozwanemu postanowienie wydane w niniejszej sprawie w przedmiocie zabezpieczenia roszczenia. Już w dniu 2 września 2014 r., jak wynika z karty przeglądowej akt, T. L. przeglądał akta sprawy. Nadto – o czym była mowa powyżej – pozwany miał świadomość, że dokonując darowizny przedmiotowej nieruchomości na jego rzecz dłużnicy działali z zamiarem pokrzywdzenia wierzyciela i nie posiadają żadnego majątku, z którego wierzytelność mogłaby zostać zaspokojona.

Skoro bezsporna wartość nieruchomości, a więc utraconych przez powoda korzyści z jednej strony a wzbogacenia pozwanego z drugiej, to 260.000 zł, taką też kwotę należało zasądzić od pozwanego T. L. na rzecz powoda.

Nadmienić należy, że nie zostało przez pozwanego T. L. zgodnie z art. 6 k.c. wykazane, aby reszta przedmiotów majątkowych znajdująca się nadal w posiadaniu pozwanych, co do których czynności dłużników z pozwanymi zostały uznane za bezskuteczne, mogła doprowadzić do zaspokojenia chronionej wierzytelności powoda. Z kolei wartości tych składników wskazane przez powoda, a wynikające czy to z treści czynności czy z informacji z urzędu skarbowego (opartych na oświadczeniach stron tych czynności) nie wystarcza na zaspokojenie wierzytelności (łącznie jest to 540.000 zł - prawo użytkowania wieczystego zabudowanej nieruchomości położonej w P. przy ul. (...) wraz ze znajdującym się na tej nieruchomości budynkiem mieszkalnym stanowiącym odrębny od gruntu przedmiot własności - 300.000 zł, nieruchomości w B. przy ul. (...) - 100.000 zł, spółdzielcze własnościowe prawo do lokalu mieszkalnego położonego w P. na Osiedlu (...) - 140.000 zł, podczas gdy sama należność główna powoda to 800.000 zł plus odsetki).

Zarzut pozwanego T. L., że zgłoszenie roszczenia o zapłatę było przedwczesne był bezzasadny. Wierzyciel może co prawda z powołaniem się na prawomocny wyrok uwzględniający powództwo o ubezskuteczenie wytoczone przeciwko osobie trzeciej wystąpić z odrębnym powództwem o zapłatę. Nie ma jednak przeszkód, aby wierzyciel, obok zaskarżenia czynności prawnej dłużnika z osobą trzecią, wystąpił przeciwko osobie trzeciej także o zasądzenie na jego rzecz odpowiedniej kwoty (zob. wyrok Sądu Apelacyjnego w Szczecinie z dnia 18 czerwca 2015 r. I ACa 172/15, wyrok Sądu Najwyższego z dnia 3 lutego 2005 r. II CK 412/04).

Mając na uwadze powyższe, Sąd zasądził od pozwanego T. L. na rzecz powoda kwotę 260.000 zł.

Orzeczenie o odsetkach ustawowych za opóźnienie ma podstawę prawną w art. 481§1 i 2 k.c. Z uwagi na konstytucyjny charakter wyroku uznającego czynność prawną dokonaną przez dłużnika z osobą trzecią za bezskuteczną względem wierzyciela, odsetki od zasądzonej kwoty na podstawie przepisów o bezpodstawnym wzbogaceniu nie mogą być należne od daty wcześniejszej niż prawomocność wyroku ubezskuteczniającego czynność. Tym samym zasądzono je od dnia uprawomocnienia się niniejszego wyroku do dnia zapłaty, w pozostałym zakresie oddalając żądanie odsetkowe jako bezzasadne.

Na zakończenie należy nadmienić, że ewentualne czynienie przez pozwanych nakładów na przedmioty zaskarżonych czynności (np. podnoszone przez pozwanego M. L. (1) w trakcie zeznań czynienie nakładów na nieruchomości przy ul. (...) w P.) nie ma żadnego znaczenia dla rozstrzygnięcia sprawy. Po pierwsze brak jest podstaw do zastosowania art. 319 k.p.c. Jak trafnie zauważył Sąd Apelacyjny w Szczecinie w wyroku z dnia 10 stycznia 2013 r. (I ACa 730/12) „ograniczenie odpowiedzialności nie może nastąpić w przypadku rozpoznania sprawy ze skargi pauliańskiej, gdzie wobec jej uwzględnienia, czynność prawna dokonana z pokrzywdzeniem wierzycieli jest uznana za bezskuteczną wobec powoda, co oznacza, że pozwany musi znosić egzekucję. Pozwany nie ponosi więc odpowiedzialności, w rozumieniu art. 319 k.p.c., skarga pauliańska wprowadza bowiem jedynie taki stan prawny, iż pomimo braku powiązania obligacyjnego czy też rzeczowego powoda z pozwanym, ten ostatni nie może oponować przeciwko egzekucji z konkretnego przedmiotu bądź przedmiotów objętych skargą, stanowiących własność pozwanego. Już więc sama konstrukcja powództwa ogranicza obowiązki pozwanego do konkretnego przedmiotu, niezależnie od uznania sądu. Dodatkowym ograniczeniem jest wysokość wierzytelności. W tej sytuacji zastosowanie art. 319 k.p.c. prowadziłoby do wtórnego, sprzecznego z ustawą, ponownego i nieznanego ustawie ograniczenia. Z tej przyczyny art. 527 k.c. należy uznać za wyłączający art. 319 k.p.c. (przepis prawa materialnego może wyłączyć stosowanie

prawo procesowe)”. Ponadto zwrot dokonanych nakładów na rzecz reguluje art. 226 k.c., z którego wynika, że zwrotu nakładów może domagać się samoistny posiadacz w dobrej bądź złej wierze (przy spełnieniu przesłanek określonych w tym przepisie), a legitymowanym biernie w takim procesie jest właściciel nieruchomości. Istotą powództwa ze skargi paulińskiej jest jednak to, że nie zmierza do przesunięć majątkowych między stronami. Wydanie wyroku nie zmienia statusu pozwanego jako właściciela nieruchomości, a jedynie powoduje konieczność znoszenia egzekucji z tej właśnie nieruchomości. Abstrahując już nawet od powyższego, zwrócić należy uwagę, że nakłady są wymagalne z chwilą wydania nieruchomości (argument z treści art. 226 § 1 zd. drugie k.c.), natomiast wyrok uwzględniający powództwo ze skargi paulińskiej do wydania nieruchomości nie zmierza. Powód dysponując tytułem wykonawczym ma jedynie uprawnienie, a nie obowiązek wszczęcia postępowania egzekucyjnego. Dodatkowo wartość nakładów nie jest znana, a nadto czym innym jest wartość dokonanych nakładów, a czym innym wzrost wartości nieruchomości na skutek dokonanej inwestycji. Istotnym jest również, że instytucja skargi paulińskiej opiera się o względną bezskuteczność czynności prawnej, tj. ograniczoną podmiotowo jedynie do osoby pokrzywdzonego tą czynnością wierzyciela. Czynność prawna wywołuje natomiast skutki prawne wobec innych osób, w tym samym wiąże również zarówno zbywcę, jak i nabywcę. Nabywca pozostaje właścicielem nabytej rzeczy, a musi jedynie uszanować prawo pokrzywdzonego wierzyciela do zaspokojenia roszczenia z przedmiotu tej czynności prawnej. Oznacza to, że skoro czynność prawna wywołała skutki prawne między dłużnikiem a osobą trzecią (zbywcą i nabywcą), to dłużnik powinien uwzględniać to, że zaspokojenie roszczeń na podstawie wyroku ze skargi paulińskiej następuje z majątku osoby trzeciej (a nie z jego majątku) i liczyć się z koniecznością rozliczenia ekonomicznych skutków tego faktu w oparciu o przepisy o bezpodstawnym wzbogaceniu (zob. wyrok Sądu Apelacyjnego w Szczecinie z dnia 27 kwietnia 2016 r. I ACa 1080/15).

Z uwagi na to, że w sprawie rozstrzygnięto trzy oddzielne sprawy, połączone jedynie na podstawie art. 219 k.p.c., o kosztach procesu orzeczono oddzielnie co do każdej z tych spraw. Orzeczenie o kosztach procesu w sprawach przeciwko pozwanym K. K. i M. L. (2), którzy w całości przegrali proces ma podstawę w art. 98 k.p.c., a w sprawie przeciwko T. L. w art. 100 k.p.c., gdyż w tej ostatniej powód przegrał tylko w niewielkim zakresie – co do części żądania odsetkowego. Szczegółowe wyliczenie kosztów pozostawiono referendarzowi sadowemu zgodnie z art. 108§1 zd. 2 k.p.c. Sąd nie znalazł przy tym podstaw do podwyższenia wynagrodzenia pełnomocnika ponad jednokrotność stawki minimalnej. Sąd może zasądzić opłatę wyższą, która nie może jednak przewyższyć sześciokrotnej stawki minimalnej ani wartości przedmiotu sprawy, jeżeli przemawia za tym niezbędny nakład pracy pełnomocnika, charakter sprawy oraz jego wkład w przyczynienie się do jej wyjaśnienia i rozstrzygnięcia, o czym stanowi §2 ust. 2 Rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów pomocy prawnej udzielonej przez radcę prawnego ustanowionego z urzędu oraz §2 ust. 1 i 2 Rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002 r. w sprawie opłat za czynności adwokackie oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów pomocy prawnej udzielonej z urzędu. W ocenie Sądu w niniejszej sprawie nie miały miejsca takie okoliczności, tym bardziej że w każdej ze spraw połączonych należne jest oddzielne wynagrodzenie, a składane w sprawie pisma dotyczyły łącznie wszystkich spraw. Przy tym pozwy miały w przeważającej mierze tożsamą treść.

SSR del. do SO Agnieszka Śliwa